

RAPPORT

Ontwikkeling Sellingerbeetse, gemeente Westerwolde

Milieueffectrapportage

Klant: Kremer Zand B.V.

Referentie: BH5938I&BRP008F03

Status: Definitief/03

Datum: 9 mei 2022

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Euvelgunnerweg 25A
9723 CV Groningen
Industry & Buildings
Trade register number: 56515154

+31 88 348 53 00 **T**
reception.grq.eg@nl.rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Ontwikkeling Sellingerbeetse, gemeente Westerwolde

Ondertitel: Milieueffectrapport Ontwikkeling Sellingerbeetse
Referentie: BH5938I&BRP008F03
Status: 03/Definitief
Datum: 9 mei 2022
Projectnaam:
Projectnummer: BH5938
Auteur(s): ----

Opgesteld door: Royal HaskoningDHV

Gecontroleerd door: Jaap Verheul

Datum: 9 mei 2022

Goedgekeurd door: Jaap Verheul

Datum: 9 mei 2022

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden veeleenvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Plangebied	2
1.3	Procedurestappen	3
1.4	Initiatiefnemer	4
1.5	Bevoegde gezagen	4
2	Nadere beschrijving van de activiteit	5
2.1	Probleemstelling	5
2.2	Doel van de activiteit	6
2.3	De huidige situatie	6
2.4	Transitie- of bouwfase	8
2.5	Toekomstige gebruikssituatie	10
2.6	Diepte toekomstige zandwinplas	11
2.7	Hoeveelheid, materialen en eigenschappen	11
2.8	Eindbeeld na afronden van de zandwinning	12
3	Wettelijk kader	13
3.1	Bestemmingsplan	13
3.2	Vergunningen	14
3.3	Bevoegde gezagen	15
3.4	Omgevingswet	15
4	Beleidskader	16
4.1	Europees beleid	16
4.2	Rijksbeleid	18
4.3	Provinciaal beleid	20
4.4	Gemeentelijk beleid	21
4.5	Sectoraal beleid	22
5	Communicatie en participatie	23
6	Voorgenomen activiteit en alternatieven	24
6.1	Proces selectie alternatieven	24
6.2	Ontwerputgangspunten	25
6.3	Advies van de mer-commissie	25
6.4	Alternatieven	26

7	Huidige situatie, ontwikkelingen en fasering	27
7.1	De huidige situatie	27
7.2	Autonome ontwikkeling	27
7.3	Beoogde ontwikkeling	28
7.4	Optimalisaties in varianten	28
7.5	Eindbeeld van de plus-variant	32
7.6	Fasering	33
8	Beoordeling van effecten	35
8.1	Effecten op het milieu	35
8.2	Effecten op veiligheid en gezondheid	43
8.3	Effecten op landschap, archeologie, ecologie, recreatie en toerisme	46
8.4	Samenvatting beoordeeld effecten in tabelvorm	53
9	Evaluatie en leemten in kennis	54
9.1	Evaluatie	54
9.2	Leemten in kennis	55
10	Lijst van begrippen en afkortingen	56

Tabellen

Tabel 1. Van toepassing zijnde categorie uit Besluit milieueffectrapportage	1
Tabel 2. Gegevens initiatiefnemer	4
Tabel 3. Gegevens provincie Groningen	4
Tabel 4. Gegevens Gemeente Westerwolde	5
Tabel 5. Overzicht besluiten en termijnen	15
Tabel 6. Indeling klassering effecten	53
Tabel 7. Resultaat effectbeoordeling per thema	53
Tabel 8. Onderdelen, effecten en onderwerpen die aandacht behoeven	54

Figuren

Figuur 1. Ligging plangebied in de Provincie Groningen (bron: Google Maps)	2
Figuur 2. Omgeving plangebied (binnen de rode cirkel en huidige situatie)	3
Figuur 3. Ligging huidige winplas en klasseerinstallatie (luchtfoto cyclomedia, 2020)	7
Figuur 4. Foto van de klasseerinstallatie (najaar 2018)	8
Figuur 5. Ligging zandwinplas en ontwikkeling	11

Figuur 6. Situatie bestemmingsplan	13
Figuur 8. Ligging NNN-natuurgebieden	17
Figuur 9. Eindbeeld in de plus-variant (Laos, 2022).	32
Figuur 10. Fasering op hoofdlijnen	33

Managementsamenvatting

Zandwinning “De Beetse” ligt ten noorden van het dorp Sellingerbeetse in de gemeente Westerwolde. De eigenaar en exploitant van de zandwinning, Kremer Beheer B.V., wil deze zandwinning uitbreiden en de installaties die op de oever van de zandwinning staan verplaatsen naar het Bedrijventerrein Zuid-Groningen. Die nieuwe locatie ligt 1,5 kilometer ten zuidwesten van de huidige zandwinning.

Het plan is om de zandwinplas met 25 hectare uit te breiden en circa 5 hectare bos aan te planten. Daarnaast worden leidingen en een weg aangelegd tussen de zandzuiger op de plas en het Bedrijventerrein Zuid-Groningen bij Ter Apelkanaal. De gebouwen en installaties op de zuidoever van de zandwinplas worden weggehaald. Op Bedrijventerrein Zuid-Groningen worden nieuwe gebouwen en installaties geplaatst. In de toekomst is dus alleen de zandzuiger nog aanwezig op de plas, verbonden met leidingen aan de nieuwe locatie en tot het einde van de zandwinning, binnen circa 30 jaar.

Om de uitbreiding en de verplaatsing mogelijk te maken is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk en een wijziging van de ontgrondingsvergunning. De Wet milieubeheer (Wm) schrijft voor dat wanneer activiteiten belangrijke nadelige effecten kunnen hebben voor het milieu, een milieueffectrapport (MER) moet worden opgesteld. In dit rapport worden deze effecten beschreven en getoetst. Op basis van het rapport vindt besluitvorming plaats; het besluit op de wijziging van het bestemmingsplan voor uitbreiding van de zandwinplas, te nemen door de gemeente Westerwolde, en het besluit op de wijziging van de ontgrondingsvergunning, te nemen door de provincie Groningen. De provincie Groningen heeft hierin een coördinerende rol op zich genomen.

Overigens zijn voor de aanleg van het leidingtracé en de weg alsmede het verplaatsen en bouwen van nieuwe gebouwen en installaties op Bedrijventerrein Zuid-Groningen ook vergunningen nodig die worden aangevraagd, maar deze procedures zijn niet MER-plichtig.

In het kader van de MER-plicht is advies gevraagd aan de Commissie voor de milieueffectrapportage. De Commissie heeft geadviseerd om optimalisatievarianten te onderzoeken in het MER. Dit advies is opgevolgd en heeft geleid tot aanpassing van de plannen en daarmee de onderbouwing. Drie thema's hebben daarbij extra aandacht gekregen; landschap, ecologie en recreatie. Vanuit een nul-variant is met een tussenstap in een basisvariant gekomen tot optimalisatie in een plusvariant. In deze laatste variant zijn de landschappelijke kwaliteit, te bereiken natuurdoelen en mogelijkheden voor recreatie optimaal uitgewerkt.

De uitbreiding is ingegeven door de vraag naar zand en grind. De verplaatsing van gebouwen en installaties naar Bedrijventerrein Zuid-Groningen is afgesproken met de gemeente Westerwolde en schriftelijk vastgelegd. Het plan dat door Kremer Beheer B.V. vervolgens is gemaakt, richt zich op het verbeteren van de leefomgeving en verduurzamen van de zandwinning. Zo verdwijnen de gebouwen en installaties bij de zandwinning met het bijbehorende vrachtverkeer van en naar de zandwinning. Daarnaast wordt overgeschakeld naar de energie van het drijvende zonnepark dat op de Zuidplas nabij de huidige zandwinning ligt. Dit leidt tot een vermindering van de milieubelasting in de komende jaren en tot afronding van de zandwinning.

In deze rapportage wordt eerst de huidige situatie beschreven. Vervolgens wordt aangegeven wat er gebeurt in de transitie- of bouwfase die nodig is om de gebouwen en installaties te verplaatsen alsmede het leidingtracé en de weg aan te leggen. Daarna wordt de toekomstige gebruikssituatie beschreven tot afronding van de zandwinning.

Een bijzonderheid is dat bij de uitbreiding van de zandwinning het de bedoeling is dat de zandwinplas binnen enkele jaren zijn toekomstige omvang heeft (zichtbare waterplas) en de oevers zijn afgewerkt zodat de natuur zich meteen kan ontwikkelen. In het rapport wordt ook het eindbeeld gegeven, nadat de zandwinning is afgerond.

Uit de analyse van het wettelijke kader en het beleid volgt dat, onder voorwaarden, de uitbreiding en verplaatsing mogelijk is wanneer het bestemmingsplan wordt gewijzigd, de ontgrondingsvergunning wordt gewijzigd en de overige vergunningen en toestemmingen worden verkregen.

Bij het maken van de plannen zijn in het begin al de direct omwonenden betrokken. Er is gesproken over de inhoud van het plan. Hierbij zijn ideeën, kansen en aandachtspunten verzameld die door de direct omwonenden zijn genoemd. Deze wensen zijn zo veel mogelijk in het plan verwerkt. Samen met de direct omwonenden is een klankbordgroep geformeerd waarmee de komende jaren regelmatig overleg wordt gevoerd over de realisatie van het plan. Verder zijn informatiemiddagen georganiseerd voor alle belangstellenden, is er een website die geraadpleegd kan worden en belangstellenden ontvangen een periodieke nieuwsbrief.

Voor de uitwerking van de plannen is nagegaan welke mogelijkheden er zijn om de continuïteit en groei voor Kremer in de toekomst op een hoger niveau te brengen (de beoogde ontwikkeling). Dit leidde tot de beslissing om te investeren in de hoeveelheid winbaar zand en grind in voorraad, de verduurzaming van de productie, de diversiteit en kwaliteit van producten en daarmee de marktpositie en klantportfolio.

Voor de zandwinning betekent dit dat er twee mogelijkheden zijn:

- Het nul-alternatief (geen uitbreiding). Het nul-alternatief houdt in dat de installaties gedeeltelijk zullen worden verplaatst naar terrein dat aan de zandwinplas grenst maar niet in de ontgroning ligt (oever, aangrenzend perceel). Dit is noodzakelijk om de vergunde hoeveelheid materiaal te winnen en de zandwinplas af te werken zoals nu vergund.
- Het voorkeursalternatief (uitbreiding volgens plan): uitbreiding van de zandwinning, minder impact voor de omgeving en een versterking van de natuur, landschap en recreatie.

Bij het bepalen en beoordelen van de effecten worden genoemde alternatieven afgewogen.

De effecten op de volgende thema's zijn beoordeeld; oppervlakteverlies, versnippering, verontreiniging (algemeen, lucht, bodem en water), water (verdroging en vernatting), geluid, licht, trillingen en mechanische effecten, visuele verstoring, industriële emissies en best beschikbare technieken, energie, afval, veiligheid (verkeer), gezondheid, landschap, archeologie, ecologie, recreatie en toerisme.

Voor geen van deze thema's volgen uit de beoordeling van het voorkeursalternatief ten opzichte van het nul-alternatief dat negatieve of zeer negatieve effecten optreden. Voor enkele van de genoemde thema's is het effect neutraal, in alle andere gevallen is sprake van positieve of zeer positieve effecten.

Niet alle effecten die op zullen treden zijn op voorhand voldoende te bepalen. Dit komt door (onvoldoende) beschikbare kennis of (nog niet) beschikbare informatie. Om die reden zijn er onderdelen waarvan de effecten tijdens en na realisatie moeten worden gecontroleerd. Op die manier wordt zeker dat wat is berekend en wordt verwacht ook werkelijkheid wordt. Die controle gebeurt door in vergunningen voorschriften op te nemen voor bijvoorbeeld periodiek onderzoek (monitoring). Voor dit plan betreft dat de onderdelen hydrologie (standen van grond- en oppervlaktewater), achtergebleven niet gesprongen explosieven (NGE), archeologie en ecologie. Bij afwijkingen kan dan worden bijgestuurd zodat blijvende negatieve effecten worden voorkomen.

1 Inleiding

Kremer Beheer B.V. (verder: Kremer) wil de zandwinning “De Beetse” te Sellingerbeetse uitbreiden en installaties verplaatsen naar het Bedrijventerrein Zuid-Groningen bij Ter Apelkanaal. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken zijn vergunningen en de wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. Voor de besluitvorming is dit milieueffectrapport (MER) opgesteld.

1.1 Aanleiding

Uit de Wet milieubeheer (Wm) volgt dat voor activiteiten die belangrijke nadelige effecten kunnen hebben voor het milieu, een milieueffectrapport (MER) moet worden opgesteld. In de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage zijn de plannen en besluiten genoemd, waarvoor een MER verplicht is (C-lijst) dan wel waarvoor een m.e.r.-beoordeling moet worden gemaakt (D-lijst).

De voorgenoemde activiteit valt onder in de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage, categorie C 16.1: De ontginning dan wel wijziging of uitbreiding van de ontginning van steengroeven of dagbouw mijnen, met inbegrip van de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de landbodem (delfstofwinning), anders dan bedoeld in categorie 16.2 of 16.4.

Er bestaat een verschil tussen de termen ‘m.e.r.’ en ‘MER’. De term ‘m.e.r.’ staat voor de procedure van de milieueffectrapportage en de term ‘MER’ betreft het feitelijke Milieu Effect Rapport.

Tabel 1. Van toepassing zijnde categorie uit Besluit milieueffectrapportage

	Activiteiten	Gevallen	Plannen	Besluiten
C 16.1	De ontginning dan wel wijziging of uitbreiding van de ontginning van steengroeven of dagbouw mijnen, met inbegrip van de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de landbodem, anders dan bedoeld in categorie 16.2 of 16.4 van onderdeel C van deze bijlage.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een terreinoppervlakte van meer dan 25 hectare.	De structuurvisie, bedoeld in de artikelen 2.1, 2.2 en 2.3 van de Wet ruimtelijke ordening, en het plan, bedoeld in de artikelen 3.1, eerste lid, 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van die wet.	Het besluit, bedoeld in artikel 3 van de Ontgrondingenwet.

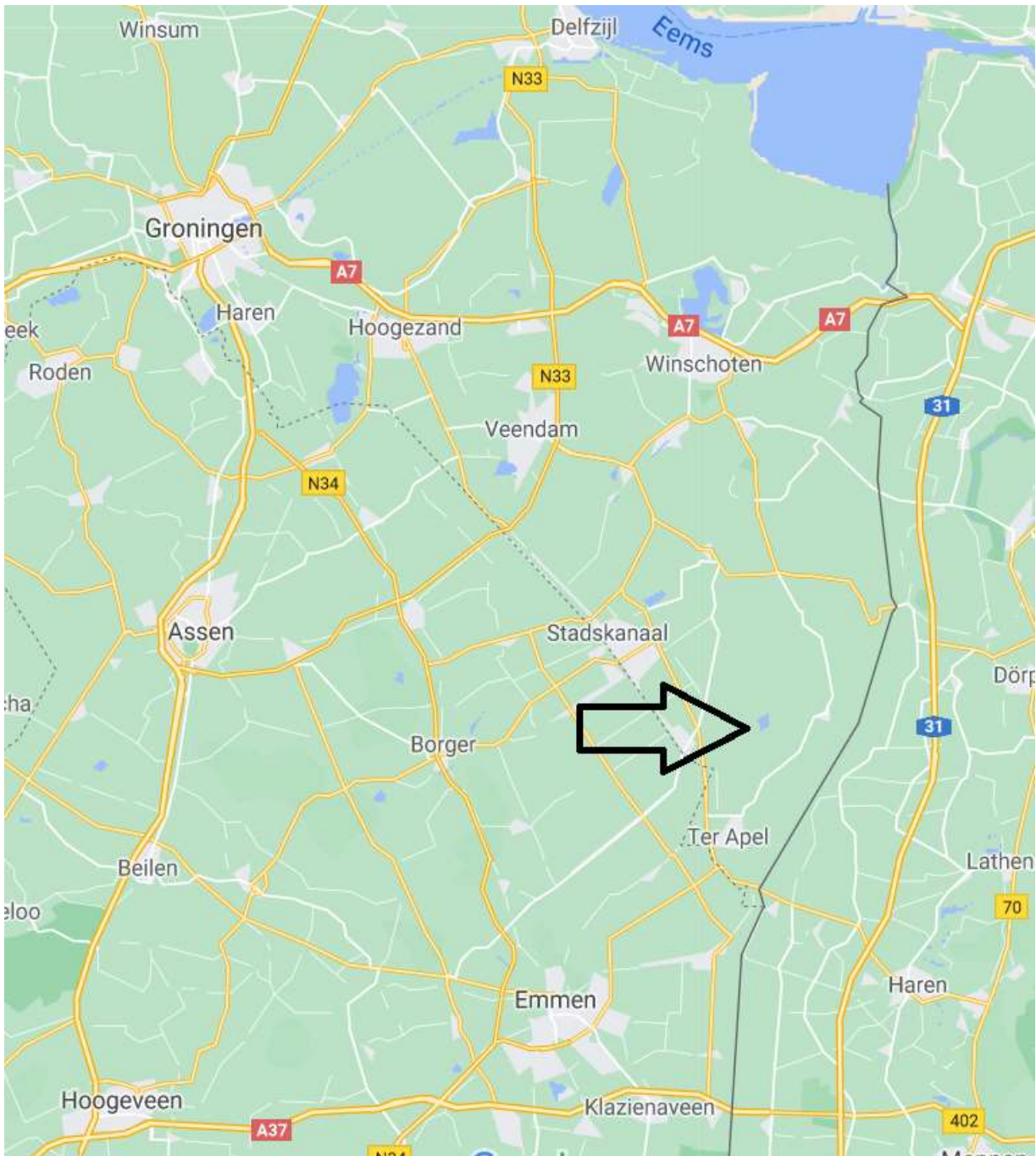
De activiteit overschrijdt de drempelwaarde uit kolom 2, het betreft namelijk een ontgroning van meer dan 25 ha. Daarom is de ontgroning m.e.r.-plichtig. In dit geval is de ontgrondingsvergunning het m.e.r.-plichtige besluit.

De beoogde uitbreiding van de zandwinning is circa 25 hectare. Hiermee zou sprake zijn van een grensgeval. Er is echter voor gekozen om wel een m.e.r.-procedure te doorlopen. Het MER wordt daarbij gezien als een belangrijk middel voor de onderbouwing van de besluitvorming.

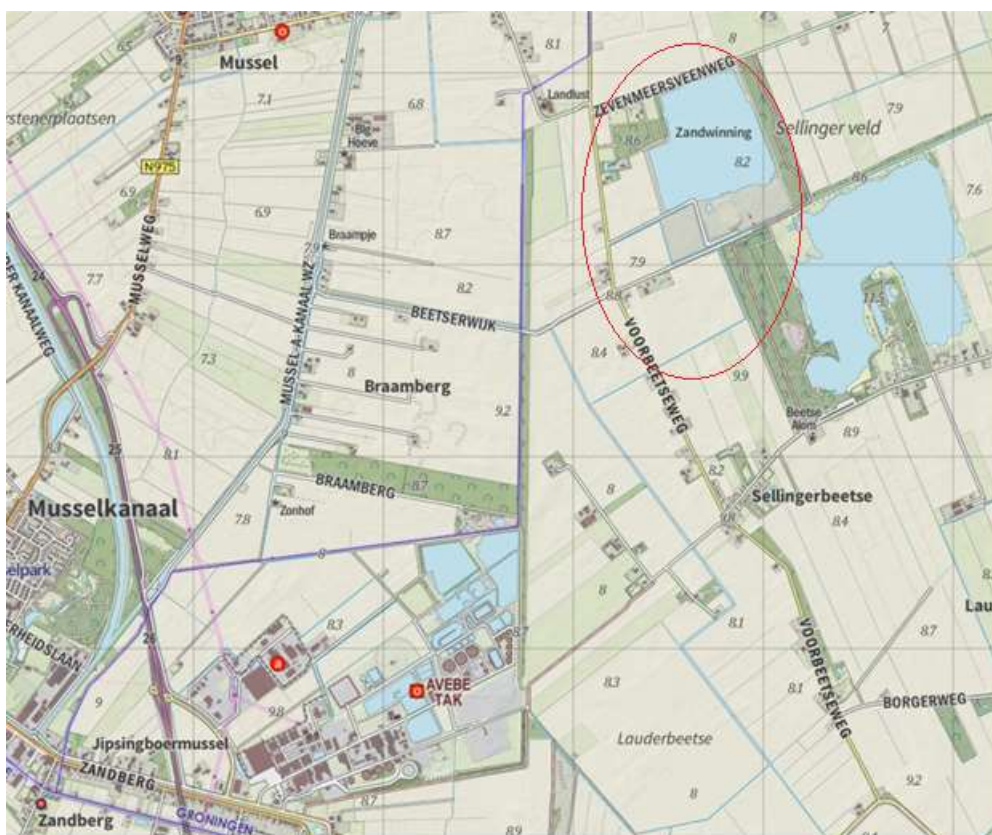
Het bestemmingsplan voorziet niet in uitbreiding van de ontgroning. Daarom zal ook het bestemmingsplan moeten worden herzien. De bestemming van sommige percelen moet worden gewijzigd om uitbreiding van de zandwinning mogelijk te maken. Het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan is plan-m.e.r.-plichtig. De ontgrondingsvergunning en de wijziging van het bestemmingsplan worden gelijktijdig in procedure gebracht. Om deze reden is één gecombineerd plan- en project MER opgesteld.

1.2 Plangebied

De plaats van het voornemen betreft een gebied te Sellingerbeetse aan de Beetserwijk 10 (gemeente Westerwolde, voorheen gemeente Vlagtwedde in de provincie Groningen). In onderstaande figuur is de ligging aangegeven.

Figuur 1. Ligging plangebied in de Provincie Groningen (bron: Google Maps)

Figuur 2. Omgeving plangebied (binnen de rode cirkel en huidige situatie)

1.3 Procedurestappen

Kremer heeft op 1 juni 2021 bij Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen een schriftelijke mededeling ingediend van het voornemen¹ om de zandwinning "De Beetse" in Sellingerbeetse uit te breiden met 25 ha, bos aan te planten en de klasseerinstallatie te verplaatsen naar Bedrijventerrein Zuid-Groningen in Ter Apelkanaal. Het gewonnen materiaal zal door een aan te leggen transportleiding als zandwatermengsel naar deze locatie worden verpompt. Het water uit dit mengsel wordt na scheiding teruggepompt in de zandwinplas.

Het indienen van deze mededeling is de start van de wettelijke (uitgebreide) m.e.r.-procedure. Dit milieueffectrapport (MER) is opgesteld ten behoeve van de ontgrondingsvergunning en het bestemmingsplan. Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen besluiten over de ontgrondingsvergunning en de gemeenteraad van Westerwolde besluit over het bestemmingsplan.

De raad van de gemeente Westerwolde en Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen vormen samen het bevoegd gezag in deze m.e.r.-procedure. Gedeputeerde Staten treden op als coördinerend bevoegd gezag.

¹Rapportage: 'Doorontwikkeling tot afronding Zandwinning Sellingerbeetse', Mededeling Voornemen, referentie BH5938IBRP2105201146, status: S0/04 d.d. 25 mei 2021.

De provincie Groningen heeft de mededeling ter inzage gelegd van 28 juni tot en met 9 augustus 2021, zoals gepubliceerd in de Staatscourant nummer 32490 d.d. 23 juni 2021². De Mededeling voornemen is voorgelegd aan de wettelijke adviseurs waaronder de Commissie voor de milieueffectrapportage. De commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert het bevoegd gezag over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Door de commissie is een advies gegeven³. Zowel de provincie Groningen als de gemeente Westerwolde hebben besloten het advies ongewijzigd over te nemen. Royal HaskoningDHV heeft de adviezen verwerkt in dit rapport. Het MER wordt zowel bij de aanvraag voor de ontgrondingsvergunning als de wijziging van het bestemmingsplan gevoegd en is onderdeel van besluiten in beide procedures.

1.4 Initiatiefnemer

Onderstaand zijn de gegevens van de initiatiefnemer weergegeven.

Tabel 2. Gegevens initiatiefnemer

Gegevens initiatiefnemer	
Naam aanvrager:	Kremer Beheer B.V. (verder: Kremer)
Adres:	Beetserswijk 10, 9551 VN Sellingerbeetse
Postadres:	Pieter de Keyserstraat 3, 7825 VE Emmen
Inschrijvingsnummer Kamer van Koophandel:	04048114
Contactpersoon:	De heer C.A. Kremer
Functie:	Gevolmachtigde
Telefoonnummer:	0591 - 549820
E-mailadres:	ca.kremer@kremerzandengrind.nl
Gegevens inrichting (kantoor zandwinning):	Zandwinning 'De Beetse' Sellingerbeetse
Adres:	Beetserswijk 10, 9551 VN Sellingerbeetse
Telefoonnummer:	0591 – 549820

1.5 Bevoegde gezagen

Onderstaand zijn de bevoegde gezagen weergegeven:

Tabel 3. Gegevens provincie Groningen

Gegevens bevoegd gezag (Ontgrondingsvergunning)	
Naam:	Gedeputeerde Staten van Groningen
Adres:	provinciehuys Groningen
Bezoekadres:	Martinikerkhof 12
Postcode en plaats:	9712 JG Groningen
Telefoonnummer:	050 - 3164911
Postadres	Postbus 610
Postcode en plaats:	9700 AP Groningen
E-mail	info@provinciegroningen.nl

² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2021-32490.pdf>

³ *Uitbreiding zandwinning Sellingerbeetse, Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport*, projectnummer: 3579 d.d. 6 oktober 2021. Zie ook <https://www.commissiener.nl/adviezen/3579>

Tabel 4. Gegevens Gemeente Westerwolde

Gegevens bevoegd gezag (Bestemmingsplan en Wabo)	
Naam:	Raad en/of het College van de gemeente Westerwolde
Adres:	gemeentehuis Sellingen
Bezoekadres:	Dorpsstraat 1
Postcode en plaats:	9551 AB Sellingen
Telefoonnummer:	0599 - 320220
Postadres	Postbus 14
Postcode en plaats:	9550 AA Sellingen
E-mail	gemeente@westerwolde.nl

2 Nadere beschrijving van de activiteit

2.1 Probleemstelling

Al tientallen jaren vindt zandwinning plaats in 'De Beetse', te Sellingerbeetse. De vraag naar zand en grind neemt niet af, maar toe. Niet alleen voor bijvoorbeeld de wegenbouw, woningbouw en industriële processen, maar ook voor de zuivering van drinkwater. Er is dus sprake van een niet aflatende marktbehoefte aan zand en grind. Kremer heeft onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van winbaar materiaal van de juiste kwaliteit in de omgeving van de huidige zandwinning en heeft de contouren daarvan afgebakend. Kremer is eigenaar van het gebied waar nog voor circa 30 jaar winbaar materiaal kan worden aangetroffen van de gewenste, hoge kwaliteit. Met de winning daarvan kan Kremer langjarig voorzien in de vraag. Dit is belangrijk voor marktstabiliteit; er kan langjarig op worden vertrouwd.

Zandwinning is met name door het winnen, klasseren en transporteren van zand een industrieel proces. De huidige zandwinning is zichtbaar en hoorbaar aanwezig in het gebied als industriële installatie in een voor het overige rustige, natuurlijke omgeving. Vrachtwagens rijden over het lokale wegennet, door de dorpen, naar en vanaf de zandwinning. De zandwinning vindt geheel plaats conform de geldende wet- en regelgeving en verleende vergunningen, maar heeft toch onmiskenbaar invloed op het milieu en de leefbaarheid direct bij de zandwinning en de ruimere omgeving.

Kremer is in 2017 een proces gestart om de zandwinning op een duurzame wijze te kunnen voortzetten. De eerste stappen zijn in de afgelopen jaren gezet, door met de stroomvoorziening over te schakelen van diesel naar grijze en vervolgens naar groene stroom. Deze is afkomstig van het zonnepark van GroenLeven op de Zuidplas. De Zuidplas ligt ten zuiden van de Beetserwijk, naast het plangebied. Hier wordt geen zand meer gewonnen.

De (milieu)gevolgen voor de overige doelen en opgaven, met name voor landschap, ecologie en recreatie, zijn meegenomen in het eindbeeld van de zandwinning. Hierbij worden optimalisaties uitgewerkt in stappen om de opgaven te versterken en de doelen te bereiken.

2.2 Doel van de activiteit

Kremer wil met de zandwinning op een zo duurzaam mogelijke wijze voorzetten en uiteindelijk tot afronding van de zandwinningsactiviteiten in het gebied komen. Duurzaamheid definieert Kremer in dit verband tweeledig: het uitvoeren van de activiteit met een zo laag mogelijke nadelige impact op de fysieke leefomgeving en indien mogelijk met een positief effect op de leefomgeving. Met nadelige impact doelt Kremer op enerzijds emissies en anderzijds de fysieke aanwezigheid.

Het winnings- en klasseringsproces worden in de uitbreidingsfase van de zandwinning verder van elkaar gescheiden. Daarbij wordt de invloed op de fysieke leefomgeving sterk verminderd en de leefbaarheid rond de zandwinning verbeterd. De installaties voor het scheiden, de opslag en de verlading worden verplaatst naar het Bedrijventerrein Zuid-Groningen. Er worden een leidingtracé en weg aangelegd tussen de zandwinning en de verwerkingslocatie op het bedrijventerrein. Hierdoor verdwijnen op het terrein van de zandwinning bijna alle emissies van verbrandingsmotoren en de visuele 'verstoring'. Daarnaast verdwijnt in de directe omgeving het transport door de dorpen, omdat de aan- en afvoer plaatsvindt via de hoofdwegen van- en naar het bedrijventerrein. Daarmee worden in de directe leefomgeving van de zandwinning bronnen van uitstoot van CO₂ en NO_x weggenomen. Deels worden deze bronnen verplaatst. Met betrekking tot CO₂ en NO_x geldt overigens dat er een reductie wordt gerealiseerd omdat de voertuigkilometers worden verminderd. Het ligt in de verwachting dat binnen de planperiode van 30 jaar, het gebruik van fossiele brandstoffen nog verder zal afnemen (met name zodra de waterstoftechnologie breed wordt ingezet in het zwaar transport).

In het kader van de realisatie van het drijvend zonnepark op de Zuidplas door GroenLeven, heeft Kremer in januari 2020 met de gemeente Westerwolde afspraken gemaakt over deze scheiding van processen en de verplaatsing van het industriële proces naar Bedrijventerrein Zuid-Groningen. Deze afspraken zijn schriftelijk vastgelegd in een overeenkomst tussen de gemeente Westerwolde en Kremer.

Op het Bedrijventerrein Zuid-Groningen passen de installaties in de fysieke omgeving, aangezien deze gekenmerkt wordt door diverse andere industriële installaties. Ook is het bedrijventerrein qua geluid gezoneerd, waarbinnen de bedrijfsactiviteiten van Kremer goed ingepast kunnen worden.

Normaliter wordt een zandwinning afgewerkt tijdens de eindfase. In dat geval worden de voordelen voor de omgeving en de natuurwaarden, pas na lange tijd gerealiseerd. Kremer wil dit proces omdraaien. Bij de uitbreiding wordt de aanleg van de toekomstige oevers met voorrang gerealiseerd. De zandwinplas en oevers zijn eerder voltooid dan dat de zandwinplas op einddiepte is en alle zand en grind dat vergund is ook daadwerkelijk is gewonnen. Bij de aanleg van de oevers worden direct bomen en struiken aangeplant zodat natuurontwikkeling kan plaatsvinden. Deze natuurontwikkeling ondersteunt, en sluit aan bij de landschapskenmerken en recreatie in het gebied direct naast de zandwinning. De versterking van de natuurwaarden rondom de zandwinning, leidt tot een verbetering van de fysieke leefomgeving van de zandwinning.

2.3 De huidige situatie

De huidige zand- en grindwinning bestaat uit een winplas met een oppervlak van circa 26 hectare en deze wordt de Noordplas genoemd. Het totale gebied, inclusief de in 2017 verleende vergunning voor zandwinning, bedraagt daarbij bijna 40 hectare. Het vergunde deel van 14 hectare dat nu nog geen onderdeel uitmaakt van de feitelijke en al vergunde winning betreft met name de zuidelijke oever waar de installaties staan en de overige oeverstroken.

In de Noordplas is een zandzuiger aanwezig. Zand en grind dat uit de plas wordt gewonnen wordt via een drijvende leiding naar de wal gepompt. Op de wal, de zuidelijke oever, is een elektrisch aangedreven klasseerinstallatie aanwezig. Hier wordt het natte zand en grind gescheiden in verschillende materialen en op korrelgrootte. Bij het klasseren (wassen en scheiden) wordt uitsluitend oppervlaktewater uit de plas gebruikt dat daarna retour stroomt (suppletiewater). Er worden geen additieven toegevoegd en het water wordt niet gekoeld of verwarmd. Vanuit verschillende silo's en depots wordt het materiaal verladen met een diesel aangedreven wiellader in vrachtwagens. Deze rijden leeg naar de zandwinning en verzorgen transport naar afnemers van het materiaal. Daarbij rijden de vrachtwagens over het lokale wegennet naar de provinciale weg N386 (Veendam – Ter Apel) en verder.

De Zuidplas maakt geen deel uit van het plangebied omdat hier geen ontwikkeling is voorzien, in deze plas is de zandwinning in 2006 geëindigd. De Zuidplas is afgewerkt en ingericht. Hier is sinds juli 2021 een drijvend zonnepark aanwezig. Een open deel van de plas wordt gebruikt als zwemwater met een strand. Het schiereiland dat in het midden van de Zuidplas ligt, heeft een recreatieve bestemming (camping e.a.).

Voor de huidige bedrijfsvoering die is voorzien tot medio 2035 zijn verleend:

1. Vergunning Wet milieubeheer en ontgrondingswet, referentie K2490 documentnummer 2017-087221 d.d. 28 september 2017;
2. Wijzigingsbesluit ontgrondingsvergunning Sellingerbeetse Noordplas, referentie K2490 correspondentienummer 2021-003493 d.d. 20 januari 2021;
3. Omgevingsvergunning, referentie vht Z/17/062686, olo 2994305 d.d. 23 april 2018;
4. Verklaring van geen bedenkingen in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb), ten behoeve van een omgevingsvergunning, referentie K2490, 2017-088002 d.d. 2 oktober 2017;
5. Besluit m.e.r.-beoordeling, referentie Z2017-00009006 d.d. 13 oktober 2017;
6. Vaststelling bestemmingsplan buitengebied 2009, uitbreiding zandwinning Sellingerbeetse, kenmerk NL.IMRO.0048.BP1603-vs01 d.d. 31 oktober 2017.

Figuur 3. Ligging huidige winplas en klasseerinstallatie (luchtfoto cyclomedia, 2020)

In figuur 3 is de ligging weergegeven op een luchtfoto. Zichtbaar zijn de zandwinplas, herkenbaar aan de heldere blauw/groene kleur en het lintdorp Sellingerbeetse, zuidelijk van de beide waterplassen. Linksonder is het Bedrijventerrein Zuid-Groningen zichtbaar.

Figuur 4. Foto van de klasseerinstallatie (najaar 2018)

Om een indruk te krijgen van de klasseerinstallatie is in bovenstaande figuur een foto-impressie opgenomen. Het betreft hier een deel van de nu aanwezige installaties op de zuidoever van de zandwinning.

2.4 Transitie- of bouwfase

Het voornemen voorziet in een stapsgewijze ontwikkeling naar een nieuwe situatie. De stappen worden beschreven in deze paragraaf. De transitie- of bouwfase is tijdelijk van aard en heeft naar verwachting een doorlooptijd van zes maanden. De doorlooptijden zijn bepaald op basis van kentallen maar ze zijn afhankelijk van externe factoren, zoals weersomstandigheden. De hieronder beschreven activiteiten binnen deze fase kunnen na elkaar, maar ook deels parallel aan elkaar plaatsvinden.

Aanleg tijdelijk depot

Tijdens de transitie- of bouwfase gaat op een bepaald moment de zandwinning buiten bedrijf. Dit is noodzakelijk om de verplaatsing van de klasseerinstallatie mogelijk te maken. Gedurende die fase is ook de zandzuiger niet in bedrijf. Om deze periode voor wat betreft levering van materialen te overbruggen wordt een tijdelijk depot gebruikt. Dit depot komt direct westelijk van het terrein waar nu de installaties zijn gesitueerd (zie figuur 5). Het depot wordt gevuld met zand en grind. Wanneer de actieve winning buiten bedrijf is kan zo voorzien worden in het leveren van zand en grind aan afnemers. Zowel voor het vullen als het legen van het depot is de inzet van zwaar materieel noodzakelijk. Daarbij worden een bulldozer of wiellader, een graafmachine en vrachtwagens ingezet. Al dit materieel wordt aangedreven door dieselmotoren. Dit proces vindt plaats, totdat de installaties zijn verplaatst en operationeel zijn op de nieuwe locatie.

Aanleg leidingtracé en weg

Na de aanleg van het tijdelijke depot worden zand en grind per buisleiding wordt verpompt naar het Bedrijventerrein Zuid-Groningen. Tevens wordt water teruggepompt naar de zandwinplas. Om dat mogelijk te maken wordt een leidingtracé aangelegd. Het leidingtracé wordt tussen de 2000 en 2500 meter lang. Hierin zijn maximaal drie buisleidingen aanwezig en twee tot vier elektrakabels. De buisleidingen liggen in een ondiepe greppel en zijn zo aan het oog onttrokken maar wel bereikbaar bij calamiteiten zoals een verstopping. De elektrakabels betreffen hoog- en/of middenspanningskabels die in de grond worden gelegd. Langs het leidingtracé loopt een weg. De weg is bedoeld om de buisleidingen te kunnen inspecteren. Tevens wordt de weg gebruikt om bij het afruimen van de deklaag van een uitbreidingsfase van de zandwinning het transport niet over het lokale wegennet te laten plaatsvinden, maar over deze weg. Dit gebeurt enkele weken per jaar gedurende 5 tot 10 jaar, in het najaar. Buiten deze periode is de weg afgesloten voor gemotoriseerd verkeer. Belangrijk is dat ook een fietspad wordt aangelegd voor een betere ontsluiting van oost naar west rond de nieuwe zandwinplas. Het leidingtracé en de weg worden landschappelijk ingepast. Waar nutsvoorzieningen, een watergang of weg gekruist wordt, zijn civieltechnische kunstwerken voorzien zoals bijvoorbeeld een dam of duiker. Voor de aanleg daarvan worden een bulldozer of wiellader, een graafmachine en vrachtwagens ingezet. Alle materieel wordt aangedreven door dieselmotoren. Incidenteel (enkele dagen) wordt een grader of trekker met kilverbak of gelijkwaardige machine ingezet voor egalisatie van grondwerken en een trilwals voor het afwerken van de weg. De doorlooptijd van deze fase bedraagt circa één maand. Er is nog geen besluit genomen of delen van de weg worden uitgevoerd in half (open) verharding, beton of asfalt. Uitgangspunt hierbij is dat aan alle te stellen eisen wordt voldaan⁴, de weg landschappelijk is ingepast en veilig is.

Verplaatsen huidige klasseerinstallatie

De klasseerinstallatie wordt gedemonteerd. De onderdelen worden naar een nieuwe locatie vervoerd (zie verder). Niet bruikbare onderdelen worden afgevoerd. Voor de verplaatsing worden een wiellader, graafmachine, telescoopkraan, vrachtwagens en diepladers ingezet. Incidenteel zijn kleine transportbusjes van aannemers aanwezig. De doorlooptijd van deze fase bedraagt circa twee maanden.

Daarna is de huidige plaats waar de klasseerinstallatie stond 'kaal'. Dat wil zeggen dat eerst niet winbaar zand (deklaag en onderliggend woudzand) ontgraven moet worden. Daarna vindt zo nodig egalisatie plaats waarna de zandzuiger vanuit de plas het winbaar zand onder water opzuigt en verpompt. De deklaag en het onderliggende woudzand worden eveneens vermarkt.

Opbouw van de nieuwe klasseerinstallatie

De klasseerinstallatie wordt opnieuw opgebouwd op het Bedrijventerrein Zuid-Groningen. Voor deze locatie is gekozen omdat dit het dichtstbijzijnde industrieterrein is en de voorgenomen activiteiten er gezien aard en effecten goed passen. Deze werkzaamheden voor de bouw van de nieuwe klasseerinstallatie en bijbehorende gebouwen vinden zowel in de bodem als op de bodem plaats. Vooraf moet de bodem geschikt zijn gemaakt (o.a. civiel-, milieu- en geotechnisch). Dit betreft dus de aanleg en oprichting van een nieuwe inrichting. Voor de opbouw worden een wiellader, graafmachine, telescoopkraan, vrachtwagens en diepladers ingezet. Incidenteel zijn kleine transportbusjes van aannemers aanwezig. De doorlooptijd van deze fase bedraagt circa twee maanden. Dit is exclusief beproevingen (test runs), keuringen en certificeringen van installatieonderdelen en het geheel.

⁴ Zo wordt rekening gehouden met eisen van de gemeente Westerwolde met het oog op gebruik van de weg door wandelaars en fietsers op tijden dat de weg voor de zandwinning niet in gebruik is.

2.5 Toekomstige gebruikssituatie

In deze situatie is de transitie- of bouwfase afgerond en zijn de klasseerinstallatie en bijhorende gebouwen niet meer op de zuidelijke oever van de winplas aanwezig. Er is ook geen vrachtverkeer meer naar en vanaf de zandwinning. Alleen de zandzuiger is aanwezig in de winplas. Deze is met een drijvende leiding verbonden aan het leidingtracé. Overdag vaart tweemaal, bij aanvang werk en einde werk, een motorvlet naar en vanaf de zandzuiger met de machinist. Incidenteel vinden met deze boot ook metingen plaats en kan de transportleiding worden ingekort of verlengd.

Het zuidelijke terrein waar voorheen de klasseerinstallatie stond wordt ook ontgrond en de winplas wordt naar het westen en zuiden vergroot. Hiervoor is (landbouw)grond aangekocht. De ontgroning en vergroting van de winplas wordt stapsgewijs, met een tempo van 1 tot 5 hectare per jaar, uitgebreid. Dat begint met het afruimen van de deklaag.

De deklaag bestaat uit een moerige bovenlaag (landbouwgrond) en daaronder gelegen 'woudzand'. Een ijzerrijke uitspoelingslaag die de overgang vormt naar het oorspronkelijke moedermateriaal daaronder en door natte winning te bereiken grind en zand. Dit materiaal wordt vervolgens door de zandzuiger gewonnen.

Hierbij worden de oevers aansluitend afgewerkt. Dit wil zeggen dat de taluds worden gegraven tot de waterlijn en geëgaliseerd. Voor deze werkzaamheden worden een graafmachine en dumpers ingezet gedurende maximaal een maand per jaar gedurende enkele jaren. Deze afruimwerkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd en om overlast voor bewoners en bezoekers in het gebied zoveel mogelijk te voorkomen, niet in de zomermaanden. Elk jaar wordt een concreet plan van aanpak met een planning en omvang van de werkzaamheden opgesteld en ingediend bij het bevoegd gezag.

Een deel van de aangekochte landbouwgrond wordt aangeplant met bomen en struiken voor de landschappelijke inpassing en natuurontwikkeling. Deze aanplant wordt zo spoedig mogelijk uitgevoerd. Daardoor vindt natuurontwikkeling meteen plaats in de komende jaren.

In de volgende figuur is op een topografische kaart een overzicht gegeven van de ontwikkeling.

Figuur 5. Ligging zandwinplas en ontwikkeling

2.6 Diepte toekomstige zandwinplas

Het huidige maaiveldniveau ligt op circa 8 meter + NAP. Het niveau van de waterstand in de plas varieert, maar ligt gemiddeld op 6,7 meter + NAP. Uitgangspunt, na geotechnisch onderzoek, is dat de plasdiepte 30 meter – NAP wordt (38 meter diep), met een verdieping in het midden van deze plas tot 60 meter – NAP (68 meter diep). In de overgang naar deze verdieping wordt een onderwaterberm aangehouden van 20 meter breed, waarbij alle taluds een helling hebben van 1:4.

2.7 Hoeveelheid, materialen en eigenschappen

De hoeveelheid van de uitbreiding en verdieping is ruim 13.000.000 m³, dit is ruim 23 Mton zand en grind.

Uit geotechnisch- en materiaalonderzoek (o.a. zeefproeven en microscopisch onderzoek ter bepaling van de granulaire samenstelling) alsmede praktijkcijfers (historie) is 65-70% van het materiaal aan te merken als industriezand en 30-35% als overig (met name ophoogzand) materiaal.

In het zand is het mineraal glauconiet aanwezig dat specifieke gunstige eigenschappen heeft bij gebruik van het materiaal als filtergrind voor drinkwaterzuivering. De mate waarin glauconiet aanwezig is varieert. Op basis van de praktijk wordt het meeste glauconiet in het zand aangetroffen in het centrale deel van de huidige plas en naar het zuiden toe (in de richting van de Beetserswijk).

2.8 Eindbeeld na afronden van de zandwinning

Nadat de vergunde hoeveelheid zand en grind is gewonnen uit de winplas, uiterlijk tegen de einddatum van de vergunningen, worden de zandzuiger en de drijvende leiding verwijderd. Dit geldt ook voor de transportleidingen en de klasseerinstallatie.

De in de grond aangebrachte elektriciteitsleidingen en de weg zullen in principe worden verwijderd tenzij achterlaten of behouden gewenst is. Daarover zullen te zijner tijd afspraken worden gemaakt. Vooral nog is het uitgangspunt dat alles wordt opgeruimd en de oorspronkelijke situatie wordt hersteld.

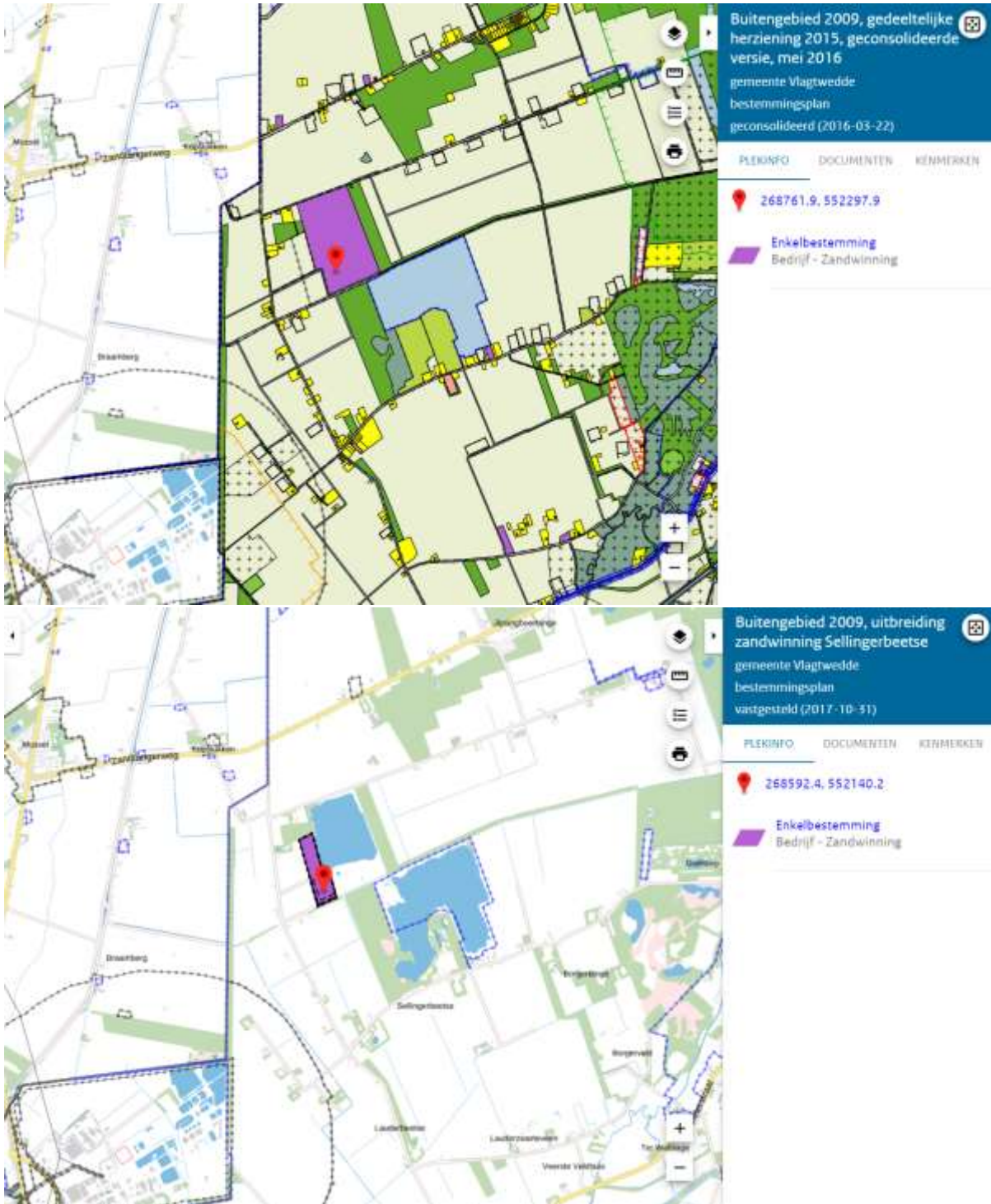
Er wordt hierbij rekening gehouden met het bereiken van het eindbeeld maximaal 30 jaar na aanvang van de werkzaamheden. De plas ligt binnen afgewerkte oevers waarop natuurontwikkeling in volle gang is. Er is dan een rustig beeld. Wandelaars en fietsers kunnen in het plangebied komen en de natuur heeft vrij spel. Er is op dit moment geen voornemen om het eigendom en beheer van de waterplas en omliggende gronden over te dragen na afronding van de zandwinning. In dat geval blijft het gebied in eigendom van Kremer.

De klasseerinstallatie op Bedrijventerrein Zuid-Groningen in Ter Apelkanaal en hetgeen daarbij hoort zoals bijvoorbeeld depots en silo's zullen worden ontmanteld na afronding van de zandwinning. De locatie komt vrij en kan opnieuw in gebruik genomen voor andere industriële activiteiten. Dit eindbeeld wordt niet beschouwd en beoordeeld in dit MER voor wat betreft milieueffecten, vergunningen en procedures.

Het ontwerp van het eindbeeld – na afronding van de zandwinning – wordt gepresenteerd in paragraaf 7.4. In paragraaf 7.6 komt tevens de fasering aan de orde tot aan het eind.

3 Wettelijk kader

3.1 Bestemmingsplan

Figuur 6. Situatie bestemmingsplan

Voor de ontwikkeling geldt dat de uitbreiding van de zandwinning en aanleg van het leidingtracé en de weg niet mogelijk zijn binnen de regels van het vigerende bestemmingsplan. Dit betekent dat respectievelijk een wijziging van het bestemmingsplan en een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd voor planologisch strijdig gebruik.

3.2 Vergunningen

Zoals beschreven is de ontgrondingsvergunning een m.e.r.-plichtig besluit. Het bestemmingsplan voorziet niet in de ontgroning. Om die reden zal een verzoek worden gedaan om de bestemming te herzien voor de functiewijziging landbouwgrond naar water en natuur met de bevoegdheid om de activiteit zandwinning uit te voeren overeenkomstig de vergunde periode. Het besluit tot vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan is eveneens plan-m.e.r.-plichtig. De ontgrondingsvergunning en het bestemmingsplan worden gelijktijdig in procedure gebracht.

Voor de transitie- en bouwfase en de toekomstige situatie zijn de volgende vergunningen⁵ of wijzigingen van vergunning alsmede plannen noodzakelijk:

- Vergunning in het kader van de Ontgrondingenwet met op onderdelen een gelijktijdige aanpassing van de geldende vergunning;
- Wijziging bestemmingsplan voor de landbouwgronden die omgezet worden in water en natuur;
- Omgevingsvergunning aanleg en planologisch strijdig gebruik op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo, leidingtracé en weg);
- Omgevingsvergunning oprichting, bouwen en milieu op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo);
- Vergunning en/of ontheffing op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb);
- Meldingen in het kader van het Activiteitenbesluit Milieubeheer.

Uitgangspunt is dat er geen vergunning in het kader van de Waterwet nodig is voor het retourpompen in de Noordplas van water dat gebruikt wordt om het zand en grindmengsel via een leiding te transporteren naar Bedrijventerrein Zuid-Groningen (waar in de toekomst de klasseerinstallatie zal staan, zie ook paragraaf 2.3). Het onttrekken van water en retour brengen van water vindt plaats in een zandwinplas waarvan het beheer in handen is van Kremer. De zandwinplas fungeert daarbij niet als oppervlaktewater binnen een watersysteem maar is een werk in uitvoering.

De hierboven genoemde vergunningaanvragen worden onderbouwd met specifiek daarvoor noodzakelijke onderzoeken betreffende o.a. geotechniek, milieukundige staat van bodem (grond en grondwater), archeologie, waterhuishouding, ecologie, lucht, geluid, etc. Deze onderzoeken komen aan de orde in dit rapport in hoofdstuk 8.

Een overzicht van het gehele onderzoeksdossier is gegeven in bijlage 2 van dit rapport.

⁵ Voor de verplaatsing en oprichting van de klasseerinstallatie, uitbreiding van de zandwinplas en aanleg bos, aanleg van het leidingtracé, de weg en (tijdelijke) depots.

3.3 Bevoegde gezagen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de te nemen besluiten ten aanzien van vergunningen met de daarvoor verantwoordelijke overheden (de bijbehorende bevoegde gezagen). Wij merken op dat er sprake van kan zijn dat de Omgevingsdienst Groningen gemandateerd is. Hiervan is in ieder geval sprake bij de vergunning in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Tabel 5. Overzicht besluiten en termijnen

Omgevingsvergunning milieu, bouw en evt. planologisch strijdig gebruik	26 weken	College van B&W van de gemeente Westerwolde
Vergunning Ontgrondingenwet en eventueel inpassingsplan	26 weken	Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen
Vergunning en/of ontheffing Wet natuurbescherming	13 weken	Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen

Opgemerkt wordt dat sprake kan zijn van meerdere vergunningaanvragen in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Hiervan kan sprake zijn als voor de volgende onderdelen omwille van de tijd, het wenselijk is deze niet gecombineerd aan te vragen:

- aanleg van tijdelijke depots;
- oprichting van de nieuwe inrichting op Bedrijventerrein Zuid-Groningen;
- aanleg van het leidingtracé en de weg inclusief de kruisingen met watergangen;
- aanleg van bos.

Alle aanvragen en meldingen worden voorzien van informatie waarmee de aanvraag in het bredere perspectief van de activiteit geplaatst worden.

3.4 Omgevingswet

In de voorgaande paragrafen is het wettelijk kader uiteengezet dat van belang is voor de ontwikkeling en voorgenomen activiteit.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is thans gepland op 1 januari 2023, de inwerkingtredingsdatum is nog onzeker. De doelstelling van Kremer is zo veel mogelijk⁶ de vergunningen, toestemming en andere besluiten aan te vragen onder het vigerende wettelijke kader, om de met de gemeente afgesproken verplaatsingsdatum van (medio) 2024 te kunnen halen.

⁶ In elk geval de Ontgrondingsvergunning en het Bestemmingsplan.

4 Beleidskader

Ten aanzien van het wettelijke kader, de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, die relevant is voor de ontwikkeling verwijzen wij naar hoofdstuk 3, wettelijk kader. Er zijn beleidsnota's die kaders stellen voor de activiteit van de 'Ontwikkeling Sellingerbeetse'. Het beleidskader dient daarbij als basis voor de onderbouwing of motivering bij aanvragen en besluiten. Deze paragraaf geeft aan of de activiteit binnen het beleid past en aan welke randvoorwaarden de activiteit moet voldoen. De beleidskaders die relevant zijn voor dit MER liggen op Europees, landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau.

4.1 Europees beleid

Natura 2000 (Wet natuurbescherming)

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000 gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied is het 20 hectare grote gebied Lieftingsbroek⁷. Dit is een loofbos op de flank van het dal van het riviertje de Ruiten Aa, zo'n 6 kilometer noordoostelijk van het plangebied tegen de buurtschap Weende in de gemeente Westerwolde.

Natuurnetwerk Nederland

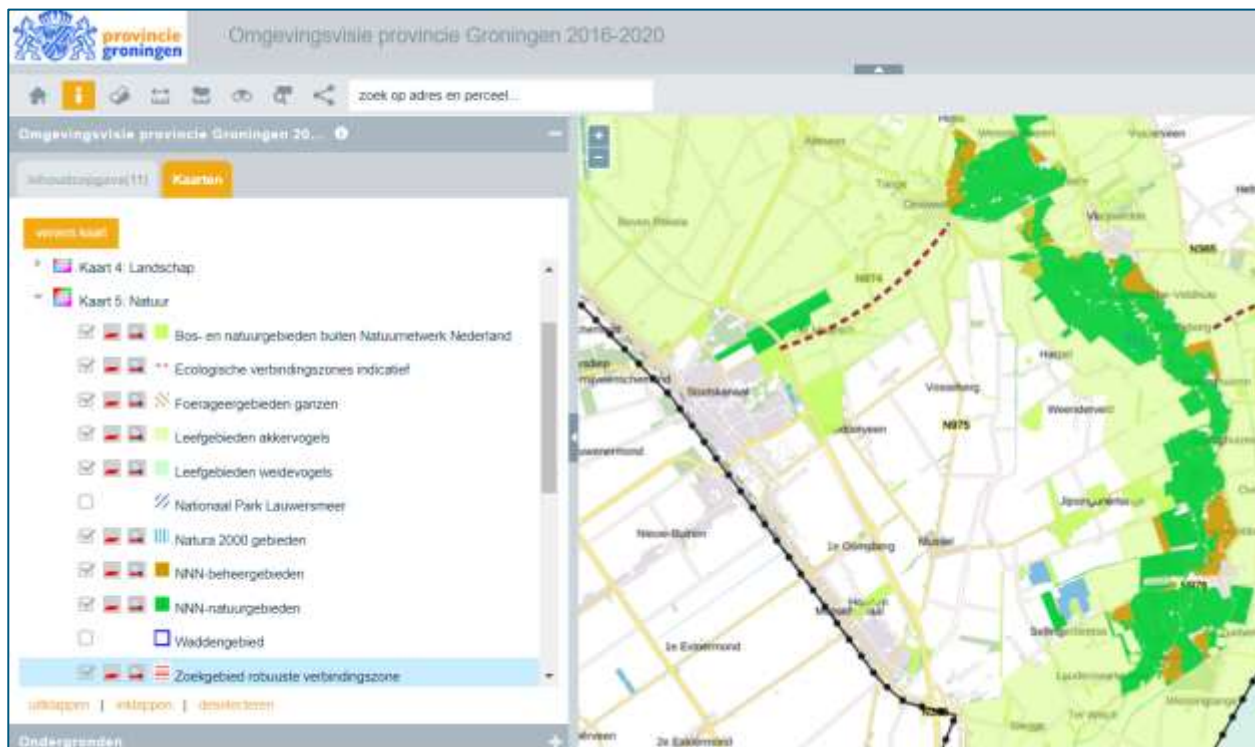
Natuurnetwerk Nederland (NNN)⁸ is sinds 2013 de naam van de ecologische hoofdstructuur van Nederland: een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Nederland. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. De provincies zijn verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland op het land. De provincies hebben hun vaststelling van het natuurnetwerk gekoppeld aan de provinciale ruimtelijke structuurvisies waardoor de planologische bescherming is geregeld.

Het Natuurnetwerk Nederland moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

De provincie Groningen heeft in Westerwolde, langs de Ruiten Aa en Westerwoldse Aa, een gebied van circa 2.500 hectare begrensd als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. De afgelopen jaren zijn al verschillende gebieden in Westerwolde ingericht, zoals Ellersinghuizerveld, Ter Wupping en Ter Apel. Recent is het deelgebied 'Renneborg-Ter Walslage' (circa 450 hectare) ingericht.

⁷ <https://www.natura2000.nl/gebieden/groningen/lieftingsbroek>

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>

Figuur 7. Ligging NNN-natuurgebieden⁹

De ligging van de Natuurnetwerk Nederland gebieden (NNN-gebieden) is in figuur 8 weergegeven. Direct ten westen van de Zuidplas ligt het dichtstbijzijnde gebied. Dit is een bosstrook die van noord naar zuid loopt. Deze ligt niet binnen het plangebied. De overige gebieden zijn gesitueerd direct op de rivier de Ruiten Aa, 4 kilometer ten oosten van het plangebied. De juridische status ten aanzien van bescherming volgt uit de Provinciale Omgevingsvisie en verordeningen (zie verder in paragraaf 4.3).

Het plangebied ligt dus niet in een NNN-gebied. Wel grenst het plangebied direct aan een NNN-gebied.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied of NNN-gebied. Door de ontwikkeling ontstaat wel een verbreding (west-oost) van de bestaande structuren voor natuurontwikkeling en -behoud waardoor ecologische doelstellingen op gebiedsniveau kunnen worden behaald en robuust worden gemaakt.

Verdrag van Malta

In dit verdrag¹⁰ is in Europees verband vastgelegd dat met de archeologische waarden zorgvuldig moet worden omgegaan. Algemeen geldt de verplichting dat wanneer de ondergrond verstoord wordt er onderzoek naar aanwezige waarden gedaan moet worden ('de verstoorder betaalt' principe). Het nationaal beleid is vastgelegd in het Besluit op de archeologische monumentenzorg.

⁹ Bron: <https://www.provinciegroningen.nl/actueel/dossiers/omgevingsvisie/belangrijkste-documenten/>

¹⁰ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/natuurwetten-en-regelgeving/europese-richtlijnen-en-verdragen/verdrag-van-malta/>

4.2 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is op 13 maart 2012 vastgesteld¹¹. In de SVIR schetst het Rijk de ambities tot 2040 en de doelen, belangen en opgaven tot 2028. Daarmee moet Nederland concurrerend, bereikbaar en veilig worden. Het rijk kiest voor een selectievere inzet van rijksbeleid op slechts 13 nationale belangen. Voor deze belangen is het Rijk verantwoordelijk en wil het resultaten boeken. Buiten deze 13 belangen hebben decentrale overheden beleidsvrijheid.

De volgende nationale belangen zijn op het plangebied van toepassing:

Efficiënt gebruik van de ondergrond (nationaal belang 4)

Vanwege onder meer de beperkte ruimte in de ondergrond, de betekenis van de ondergrond voor het economisch functioneren van Nederland en afstemming op activiteiten in de bovengrond, is efficiënt gebruik van de ondergrond van nationaal belang. Er is een blijvende behoefte aan winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Nederlandse land- en zeebodem. Voor het landgebied en de grote wateren is het belangrijk dat maatschappelijk aanvaardbare winmogelijkheden worden benut. Winning van oppervlaktedelfstoffen wordt om die reden verbonden met andere ontwikkelingen zoals recreatie, water, woningbouw en natuur. In het onderhavige plan wordt invulling gegeven aan de verbinding tussen de winning van oppervlaktedelfstoffen en andere ontwikkelingen zoals natuurontwikkeling en extensieve recreatie, ter ondersteuning en versterking van het reeds aanwezige recreatieve aanbod in Westerwolde.

Verbeteren van de milieukwaliteit (lucht, bodem, water) en bescherming tegen geluidsoverlast en externe veiligheidsrisico's (nationaal belang 8)

Luchtkwaliteit, geluidsoverlast, wateroverlast, waterkwaliteit, bodemkwaliteit en het transport van gevaarlijke stoffen kennen een grote samenhang met de andere nationale belangen. Om toekomstige kosten en maatschappelijke schade te voorkomen, moeten bij ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen de milieueffecten worden afgewogen. Het Rijk stelt de nationale kaders hiervoor vast in de Wet milieubeheer op basis van Europese richtlijnen.

In het plangebied worden emissies (lucht, geluid) en veiligheidsrisico's (verkeer) uit landelijk gebied geconcentreerd op een daarvoor ingericht bedrijventerrein. Kremer heeft daarbij de ambitie om het energieverbruik voor het drogen van zand te wijzigen van gas naar groene stroom van een naastliggend zonnepark. Hiermee wordt zowel minder CO₂ (kooldioxide) als NO_x (stikstofoxiden) uitgestoten. Deze omschakeling maakt geen deel uit van de aan te vragen vergunningen en daarmee dit MER omdat onderzoek naar de technische en economische haalbaarheid nog niet zijn afgerond. Bovendien wordt het zand nu gedroogd op de fabriekslocatie van Kremer in Emmen (provincie Drenthe).

Ruimte voor waterveiligheid, een duurzame zoetwatervoorziening en kaders voor klimaatbestendige stedelijke (her)ontwikkeling (nationaal belang 9)

Het Rijk is verantwoordelijk voor het integrale beheer van het hoofdwatersysteem en, samen met de waterschappen, verantwoordelijk voor de bescherming van Nederland tegen overstromingen. In het Deltaprogramma werken de gezamenlijke overheden onder regie van de Deltacommissaris aan een totaalpakket aan water- en ruimtelijke oplossingen die zekerheid bieden over waterveiligheid en zoetwatervoorziening in samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen.

¹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2012/03/13/structuurvisie-infrastructuur-en-ruimte>

Ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten (nationaal belang 10)

Het Rijk laat de sturing tussen verstedelijking en landschap over aan de provincies om meer ruimte te laten voor regionaal maatwerk. De ontwikkeling van het plangebied draagt bij aan de versterking van natuurlijke kwaliteiten zonder dat cultuurhistorisch en archeologische elementen worden vernietigd.

Ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten (nationaal belang 11)

Om flora- en faunasoorten in staat te stellen om op lange termijn te overleven en zich te ontwikkelen zijn vanuit ruimtelijk oogpunt twee zaken essentieel: het behoud van leefgebieden en de mogelijkheden om zich te kunnen verplaatsen tussen leefgebieden. In internationaal verband heeft Nederland zich met het Biodiversiteitsverdrag en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura 2000) geïnteresseerd aan afspraken over soorten (flora en fauna) en leefgebieden van soorten (habitats).

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

De Rijksoverheid werkt aan de Omgevingswet. De Omgevingswet bundelt alle huidige wetten over de leefomgeving. Daarbij hoort ook de Rijksvisie op de leefomgeving: de Nationale Omgevingsvisie (NOVI)¹². De NOVI geeft richting aan de grote opgaven die de inrichting van ons land de komende dertig jaar na 2020 ingrijpend zullen veranderen. Denk aan het bouwen van ongeveer 1 miljoen nieuwe woningen, ruimte voor opwekking van duurzame energie, aanpassing aan een veranderend klimaat, ontwikkeling van een circulaire economie en omschakeling naar kringlooplandbouw. Alles met zorg voor een gezonde bodem, schoon water, behoud van biodiversiteit en een aantrekkelijke leefomgeving.

In dit kader heeft het Rijk duurzame winning van bouwgrondstoffen als 'nationaal belang' aangemerkt in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI):

'Om onze economie toekomstbestendig te houden en te verduurzamen, is het van nationaal belang dat de transitie naar een circulaire economie plaatsvindt. Een circulaire economie is gericht op het langer in de productieketen houden van grondstoffen, waaronder bouwgrondstoffen. Duurzame winning van (bouw)grondstoffen is onderdeel van dit nationaal belang'.

(NOVI, paragraaf 3.2 Nationale belangen en opgaven).

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

In het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)¹³, ook wel bekend als de AMvB Ruimte, zijn 13 nationale belangen opgenomen die juridische borging vereisen. Het besluit is gericht op doorwerking van de nationale belangen in gemeentelijke bestemmingsplannen. Voor het plangebied zijn er geen nationale belangen in het geding.

¹² <https://novistukken.nl/default.aspx>

¹³ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030378/2020-12-01>

4.3 Provinciaal beleid

Omgevingsvisie

De omgevingsvisie¹⁴ is een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving. Om die reden gaat deze onder andere in op de onderwerpen ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed alsmede de samenhang hiertussen. In september 2020 hebben Provinciale Staten van Groningen de Startnotitie Omgevingsvisie gepubliceerd. Hierin staan de uitgangspunten voor de herziening van de huidige provinciale Omgevingsvisie (POVI). Na de Startnotitie Omgevingsvisie is het Koersdocument de volgende stap in het proces op weg naar de herziene Omgevingsvisie. Het Koersdocument beschrijft de huidige kwaliteit van de fysieke leefomgeving en de huidige en toekomstige ontwikkelingen. Bovendien vormt het de basis waarop Provinciale Staten in 2022 richtinggevende keuzes maakt voor de nieuwe Omgevingsvisie.

Het koersdocument is de eerste stap om te komen tot de nieuwe Omgevingsvisie en beschrijft de volgende onderwerpen:

- de huidige kwaliteit van de leefomgeving, trends, ontwikkelingen en opgaven;
- het huidige beleid en beleidsontwikkelingen;
- ambities en doelen voor de lange termijn op hoofdlijnen;
- dilemma's en te maken keuzen in de fysieke leefomgeving.

Het koersdocument is de inhoudelijke uitwerking van de Omgevingsvisie op hoofdlijnen en wordt in dialoog met andere overheden, inwoners, ketenpartners en maatschappelijke organisaties opgesteld.

Omgevingsverordening

In de omgevingsverordening¹⁵ staan regels voor de fysieke leefomgeving in de provincie Groningen. Deze regels richten zich op de thema's ruimtelijke ordening, water, infrastructuur, milieu en ontgrondingen. De omgevingsverordening is nauw verbonden met de Omgevingsvisie.

In de Omgevingsverordening provincie Groningen met kenmerk NL.IMRO.9920.POVgeconsolideerd-GV05 d.d. 18-2-2022, zijn voor de zandwinning zijn de artikelen 2.11 tot en met 2.13.1 relevant. In artikel 2.11 Begripsbepalingen is onder o. nieuwe stedelijke ontwikkeling gedefinieerd als een ten opzichte van het voorheen geldende bestemmingsplan nieuw planologisch beslag op de ruimte door middel van uitbreiding van bouwmogelijkheden of wijziging van gebruiksmogelijkheden van substantiële aard en omvang ten behoeve van:

1. niet-agrarische bedrijven, woningen, kantoren;
2. voorzieningen voor de uitoefening van detailhandel, zaalsport en vrijetijdsbesteding, dienstverlening, horeca;
3. instellingen voor onderwijs, zorg, cultuur, of bestuur;
4. andere stedelijke voorzieningen.

De nieuwe zandwinlocatie valt binnen de definitie van nieuwe stedelijke ontwikkeling. Bovendien ligt de locatie in het door GS aangewezen buitengebied en valt binnen het verbod van artikel 2.13.1, lid 1. In artikel 2.13.1, lid 2 onder b. zijn echter uitzonderingen op dat verbod opgenomen. In dit geval betreft het **het winnen, en opslaan van water, grondwater of delfstoffen*. De omgevingsverordening staat het initiatief niet in de weg.

¹⁴ <https://www.provinciegroningen.nl/actueel/dossiers/omgevingsvisie/>

¹⁵ <https://www.ruimtelijkeplannen.nl/viewer/view?planidn=NL.IMRO.9920.POVgeconsolideerd-GV05>

4.4 Gemeentelijk beleid

De Omgevingsvisie van de gemeente Westerwolde is in december 2020 vastgesteld¹⁶ door de gemeenteraad. De Omgevingsvisie moet richting gaan geven aan een later te ontwikkelen Omgevingsplan van Westerwolde. De gemeente streeft naar een gebiedsbenadering waarbij gebieden een kwaliteit hebben die past bij het gebied en de kernwaarden en die tevens afhankelijk is van de ambitie vastgelegd in de visie. De gebruiksvormen waarvoor gebieden worden onderscheiden zijn op hoofdlijnen:

- natuur en landschap;
- natuur inclusieve landbouw;
- landbouw en landschap;
- landschap rond bebouwing;
- werken;
- wonen.

De Omgevingsvisie Westerwolde noemt de zandwinning niet, en vormt dus ook geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling. Wel is helder dat verplaatsing van de klasseerinstallatie naar Bedrijventerrein Zuid-Groningen logisch is (en ook tussen Kremer en de Gemeente overeengekomen) en het (op termijn) afronden van de ontgronding, met inbegrip van de inrichting tot natuur en water, passend is gelet op de ambities van de gemeente Westerwolde.

Relevant voor de ontwikkeling zijn het bestemmingsplan Buitengebied 2009 en het voorontwerp bestemmingsplan Bedrijvenpark Zuid-Groningen van de gemeente Westerwolde. De ontwikkeling past binnen het voorontwerp.

Voor uitbreiding van de zandwinning is voorzien in wijziging van het bestemmingsplan Buitengebied op initiatief en kosten van Kremer. Voor de aanleg van het leidingtracé en de weg (voor regelmatige inspecties van de leidingen en 4 weken per jaar transport van grond afkomstig van het afruimen voor zandwinning) zal een Wabo-vergunning worden aangevraagd betreffende de aanleg, gebruik en amoveren alsmede het afwijken van het bestemmingsplan.

Voor de plaatsing van de klasseerinstallatie met bijbehorende gebouwen en installaties en depots op Bedrijventerrein Zuid-Groningen zal een Wabo-vergunning worden aangevraagd. Hierbij is het uitgangspunt dat het besluit zal worden verleend op basis van de motivering die volgt uit het voorontwerppontwerpbestemmingsplan Bedrijventerrein Zuid-Groningen.

De milieuruimte – met name geluid – is vooruitlopend hierop al onderzocht waarbij is vastgesteld dat er voldoende geluidsrimte is.

¹⁶ <https://www.westerwolde.nl/omgevingswet#section-1>

4.5 Sectoraal beleid

Water

De huidige zandwinplas ligt geïsoleerd van de omgeving. Er zijn geen waterlopen die gevoed worden door of afvoeren op de zandwinplas. Uit de hydrologische inventarisatie¹⁷ die is uitgevoerd met inbegrip van de monitoring van grondwaterstanden volgt dat er geen effecten optreden die leiden tot verdroging of wateroverlast als gevolg van de zandwinplas. De situatie in de toekomst bij uitbreiding is vergelijkbaar, ook de uitgebreide zandwinplas ligt geïsoleerd van de omgeving. Het beheer van de zandwinplas wordt uitgevoerd door de eigenaar en vergunninghouder. Gelet op de ontgroning is geen sprake van oppervlaktewater zoals bedoeld in de Waterwet maar van een werk of winning in het kader de Ontgroningenwet. Na afronding van de zandwinning is wel sprake van oppervlaktewater, maar ook dan zal de zandwinplas geïsoleerd blijven van de omgeving. Er zijn geen plannen op dit moment om hier verandering in te brengen omdat daar geen aanleiding toe is. Uit het oogpunt van natuurwaarden, landschap en recreatie zal dat niet leiden tot enige meerwaarde. Deze situatie is daarmee dezelfde als die van de Zuidplas.

Conclusie

Uit de beleidsanalyse in hoofdstuk 4 volgt dat er geen andere plannen of inventarisaties zijn aangetroffen op het gebied van water, natuur, landschap, archeologie en recreatie.

¹⁷ Hydrologische inventarisatie, kenmerk BH5938-103-104I&BRP001F01 d.d. 14 juli 2021 Royal HaskoningDHV.

5 Communicatie en participatie

Kremer Zand en Grind (Kremer) heeft het in dit MER aan de orde zijnde uitbreidings- en verduurzamingsplan ontwikkeld voor de actieve zandwinning in de Noordplas.

Participatieproces

In het kader van participatie is al vroeg in de planvorming het participatieproces opgestart met de (directe) omgeving om hen zoveel mogelijk mee te nemen in het plan en de alternatieven daarin.

Zo kon de inbreng van omwonenden al tijdens het proces worden meegenomen in de planvorming.

Juist door deze interactie vroegtijdig te starten, kunnen het m.e.r. en de participatie elkaar versterken.

Wanneer en hoe

In 2020 heeft Kremer reeds contact gelegd met de direct omwonenden¹⁸ van de Noordplas.

Vanaf dat eerste moment is LAOS landschapsarchitecten meegegaan tijdens kennismakingsgesprekken.

Daarbij is gesproken over de inhoud van het plan en zijn ideeën, kansen en aandachtspunten verzameld die door de direct omwonenden zijn genoemd. De wensen van direct omwonenden zijn zo veel mogelijk in het plan verwerkt door LAOS landschapsarchitecten. Aan de hand van twee informatiemiddagen zijn ideeën van omwonenden bekeken ten aanzien van de eindsituatie. Ook is er vanuit de direct omwonenden een klankbordgroep geformeerd.

Aan de hand van het concept m.e.r. zijn door deze groep nog een aantal extra vragen gesteld.

Deze vragen zijn beantwoord en opgenomen in het verslag¹⁹.

Omgevingscommunicatie

(Direct) omwonenden, geïnteresseerden, belanghebbenden, vogelverenigingen, stakeholders en overige geïnteresseerden worden middels een website (www.waarookdenatuurwint.nl), nieuwsbrieven, sociale media en advertenties geïnformeerd over het totale proces en het tijdpad dat hieraan gekoppeld is.

Tijdens elk persoonlijk overleg is ervoor zorggedragen dat de volgende agenda onderdelen aan de orde kwamen:

- aanleiding en bedoeling van de bijeenkomst;
- introductie van de bedrijfsactiviteiten van Kremer;
- de plannen voor de zandwinplas, het leidingtracé met weg en de verplaatsing van installaties en gebouwen naar Bedrijventerrein Zuid-Groningen;
- de motivatie voor deze plannen (gevolgen en voordelen voor de omgeving);
- de stand van zaken in de procedures en voorbereidingen;
- de komende activiteiten in het kader van de planvorming en -vergunningen;
- gelegenheid tot vragen en opmerkingen, reacties en suggesties.

Van de overleggen zijn aantekeningen gemaakt; omwille van de privacy wet- en regelgeving heeft geen registratie van persoonsgegevens plaatsgevonden.

Kremer streeft naar een voortdurende, open dialoog met omwonenden en belanghebbenden. Dit in de overtuiging dat een breed gedragen plan, dat zo veel mogelijk rekening houdt met wensen en bezwaren, de meeste kans van slagen heeft om met succes te realiseren.

¹⁸ De direct omwonenden zijn de bewoners welke wonen binnen een straal van 1500 meter gemeten vanuit het hart van het uitbreidingsplan (van de Noordplas).

¹⁹ Overzicht communicatie en participatie Noordplas Sellingerbeetse maart 2022, BH5938.

6 Voorgenomen activiteit en alternatieven

In hoofdstuk 2 is een beschrijving opgenomen van de activiteit. Samenvattend komt deze neer op het volgende: het verplaatsen van de klasseerinstallatie en bijhorende gebouwen naar het Bedrijventerrein Zuid-Groningen (1), de aanleg van een leidingtracé en weg (2), de uitbreiding van de zandwinplas en aanplant van bos (3), afronden van de zandwinning (4).

Verwacht wordt dat de exploitatieperiode circa 30 jaar in beslag neemt. Voor deze periode wordt dan ook een vergunning aangevraagd. Uit het oogpunt van financiële zekerheid en daarmee continuïteit van de bedrijfsvoering is een vergunning voor 30 jaar een noodzakelijke grondslag voor de realisatie. Daarbij moet worden opgemerkt dat door de vraag uit de markt deze periode korter kan zijn. Prognoses wijzen op een toenemende vraag naar zand en grind voor alle sectoren in Nederland gerelateerd aan waterbehandeling, bouw- en infrastructurele werken.

Weergegeven is ook de ontwikkeling van het totale project die start bij de huidige situatie (1), vervolgens de transitie- of bouwfase (2) en de toekomstige situatie (3), gevolgd door het eindbeeld na afronden van de zandwinning (4).

6.1 Proces selectie alternatieven

In de zomer van 2018 heeft Kremer zich georiënteerd op de mogelijkheden om de continuïteit en groei voor het bedrijf voor de komende decennia op een hoger niveau te brengen. Dit geldt voor de totale bedrijfsvoering te Sellingerbeetse en Emmen.

Naar aanleiding van deze oriëntatie wordt op de volgende vier onderdelen geïnvesteerd:

1. de hoeveelheid winbaar zand en grind in voorraad²⁰;
2. de verduurzaming van de productie;
3. de diversiteit en kwaliteit van producten;
4. de marktpositie en klantportfolio.

Bovenstaande had voor de zandwinning 'De Beetse' tot gevolg dat nagegaan moest worden hoe de resterende winbare hoeveelheid (ook onder de klasseerinstallatie) kan worden gewonnen, uitbreiding mogelijk is en welke alternatieven er zijn voor verduurzaming van de winning.

Gekozen aanpak

Door Kremer is nagegaan welke mogelijkheden tot verwerving van gronden er aansluitend aan de zandwinning zijn. Daarnaast is een partner gezocht en gevonden in GroenLeven voor de realisatie van een drijvend zonnepark. Dit zonnepark is inmiddels gerealiseerd. Hierdoor kan het winnen en klasseren van zand in belangrijke mate plaatsvinden met de opbrengst van groene energie uit het zonnepark.

Vervolgens is in nauw overleg met de direct omwonenden en consultatie van de gemeente Westerwolde en de provincie Groningen, gestart met de uitwerking van een plan dat voorziet in uitbreiding van de zandwinning en aanplant van bos. Het plan is daarbij doorlopend bijgesteld aan de hand van de bedenkingen en wensen van omwonenden. Het uiteindelijke schetsontwerp is op een aantal momenten gepresenteerd en toegelicht. Dit is gebeurd op de zandwinning in een tijdelijk bezoekerscentrum. Belangstellenden zijn daarbij in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen en opmerkingen te maken. Deze zijn vervolgens meegenomen in de volgende versies van het schetsontwerp (SO) en voorlopig ontwerp (VO).

²⁰ D.w.z. winbaar zand en grind vergund in de bodem aanwezig en op basis van toestemmingen en vergunningen.

6.2 Ontwerpuitgangspunten

In de mededeling voornemen is een motivering gegeven. Daarbij is gewezen op de historie van de zandwinning 'De Beetse', de unieke winplaats van zand en grind, de continuïteit van de markt vraag, de wenselijkheid om de klasseerinstallatie en gebouwen te verplaatsen en de noodzakelijkheid dit juist van deze plaats naar Bedrijventerrein Zuid-Groningen te doen.

Het programma van eisen waaraan de plannen moeten voldoen wordt gevormd door:

- De uiteindelijk te bereiken eindsituatie na afronden van de zandwinning in het gebied;
- Wensen van (direct) omwonenden en belanghebbenden;
- De ambitie om meerwaarde te realiseren voor landschap, ecologie en natuur;
- Kaders gevormd door beleidsplannen en -visies en vastgelegd in verordeningen en (bestemmings)plannen;
- Voorschriften verbonden aan vergunningen die op grond van wetgeving benodigd zijn.

Het programma van eisen leidt daarmee tot grondslagen voor:

- Het ontwerp en de uitvoering van de zandwinplas:
 - De ontgrondingsdiepte, taludverhoudingen, veiligheidszones, oeverbescherming;
 - De ecologische inrichting van oevers en bos, beplantingsschema's, hoogten en reliëf;
 - De landschappelijke inpassing, aanleg van voorzieningen;
- Het leidingtracé en de weg:
 - Het tracé, materiaalkeuze, veiligheidsvoorzieningen, bebording en bescherming;
 - Het gebruik (tijdstippen en soort/intensiteit);
 - De landschappelijke inpassing, aanleg van voorzieningen, kruisingen met infrastructuur;
- De bedrijfslocatie op Bedrijventerrein Zuid-Groningen:
 - Inrichting van een veilige, doelmatig en efficiënte productie;
 - De beperkte milieuafdruk (emissies lucht, geluid en dergelijke);
 - De landschappelijke inpassing, aanleg van voorzieningen.

Het programma van eisen wordt concreet in aanvragen, vergunningen en toestemmingen, exploitatie- en beheerplannen. Daarbij is draagvlak van overheden en de omgeving van belang en daarmee communicatie en afstemming essentieel.

6.3 Advies van de mer-commissie

De provincie Groningen heeft – mede namens de gemeente Westerwolde – de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

De aanbevelingen van dit advies²¹ van de Commissie voor de milieueffectrapportage zijn doorgevoerd en in dit milieueffectrapportage verwerkt.

De Commissie adviseert om in ieder geval de volgende optimalisatievarianten mee te nemen in het MER:

- Landschap. De landschappelijke identiteit van het gebied verandert door de zandwinning en de inrichting van de oevers. Ontwikkel een variant waarbij het nieuwe landschap aantoonbaar van hoog niveau is.

²¹ *Uitbreiding zandwinning Sellingerbeetse, Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport', projectnummer: 3579 d.d. 6 oktober 2021. Zie ook <https://www.commissiemer.nl/adviezen/3579>*

De Commissie adviseert daarbij om belangrijke structuurdragers, zoals de Beetservijk, in deze variant te behouden en te gebruiken als raamwerk voor de zandwinning en de landschappelijke ontwikkeling. Laat zien welke maatvoering en profilering van de randen en overgangen in het gebied nodig zijn om tot de beoogde landschappelijke kwaliteit te komen.

- **Ecologie.** Het plangebied krijgt tevens een natuurfunctie. Onderzoek een variant waarin deze natuurfunctie zo optimaal mogelijk wordt ingevuld. Geef aan welke natuurdoelen hierbij mogelijk en relevant zijn. Laat zien hoe de oevers en randen binnen het plangebied ingericht moeten worden om de doelen te bereiken.
- **Recreatie.** Er is een bepaalde mate van extensieve dag- en verblijfsrecreatie mogelijk langs en nabij de waterplassen. Beschrijf welke activiteiten worden toegestaan en welke optimalisaties er in het eindbeeld mogelijk zijn om de beoogde recreatieve functie van het plangebied en omgeving invulling te geven. Laat zien welk ruimtegebruik hiervoor nodig is en waar deze ruimtevrage het beste kan worden gerealiseerd.

Het advies heeft geleid tot aanpassing van de plannen en daarmee de onderbouwing. De uitwerking van de optimalisatie van deze aspecten (landschap, ecologie en recreatie) komen aan de orde in paragraaf 7.4 van dit MER.

6.4 Alternatieven

In dit MER worden alternatieven afgewogen om het in hoofdstuk 2 beschreven doel te behalen. Het betreft twee alternatieven:

- **Nul-alternatief:** huidige situatie plus autonome ontwikkeling. Dit is een wettelijk voorgeschreven alternatief dat dient als referentie bij de beschrijving van de milieueffecten. Het nul-alternatief houdt in dat de installaties gedeeltelijk zullen worden verplaatst naar terrein dat aan de zandwinplas grenst maar niet in de ontgronding ligt (oever, aangrenzend perceel). Dit is noodzakelijk om de vergunde hoeveelheid materiaal te winnen en de zandwinplas af te werken zoals nu vergund.
- **Voorkeursalternatief:** het ontwerp van het plan versie zomer 2021. Het plan is gericht op een uitbreiding van de zandwinning met minder impact voor de omgeving en een versterking van de plaatselijk aanwezige natuurdoelen. Daarvoor is overleg gevoerd met betrokkenen, waarbij locatie specifieke oplossingen voor delen van het plan zijn ontwikkeld. Hierdoor is een optimalisatie verkregen van de plannen. Over de uitkomst is bij de betrokkenen een grote mate van consensus bereikt. Andere alternatieven worden om die reden dan ook niet meer beschouwd.

7 Huidige situatie, ontwikkelingen en fasering

De huidige situatie van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling en fasering worden beschreven in dit hoofdstuk. Deze zijn de referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven of varianten wordt gerealiseerd.

7.1 De huidige situatie

In paragraaf 2.3 is de huidige situatie al beschreven. Samengevat bestaat deze uit:

- Een zandwinplas met een drijvende elektrisch aangedreven zuiger en een transportleiding tussen de zuiger en de installaties op de wal;
- Een elektrisch aangedreven klasseerinstallatie waar scheiding van de verschillende stromen plaatsvindt;
- Bijhorende gebouwen zoals een kantoor/kantine/controlekamer met toiletten, romneyloods/nissenhut en weegbruggen;
- Depots voor de opslag en verlading van grind, zand en dekgrond.

In de beoordeling van de milieueffecten worden de huidige hinder en emissies beschreven en vergeleken met de beoogde ontwikkeling. Daar waar aan de orde worden emissies gekwantificeerd.

7.2 Autonome ontwikkeling

Binnen het plangebied wordt de autonome ontwikkeling als volgt beschreven:

- De huidige zandwinplas. Dit is water en blijft water, er is hier geen ontwikkeling voorzien;
- Tijdelijke verplaatsing van onderdelen van de klasseerinstallatie met bijhorende gebouwen en depots om nog aanwezig grind en zand in voorraad waarvoor vergunning is verleend te winnen;
- De vergunde emissies en hinder blijven tot de winning is afgerond aanwezig (verwachte periode >10 jaar);
- De omliggende gronden behouden een agrarische bestemming.

Er zijn binnen het plangebied geen ontwikkelingen voorzien waarbij het gebruik of de bestemming van gronden wijzigen. Er kunnen plannen ontwikkeld worden om ten zuiden van het plangebied bos aan te planten. Deze zijn echter nog niet concreet.

Verder is op basis van de informatie uit hoofdstuk 4 het voldoende aannemelijk dat er vanuit de Rijksoverheid, provincie Groningen, waterschap Hunze en Aa's of de gemeente Westerwolde geen ontwikkelingen (plannen) worden voorbereid en/of in uitvoering worden gebracht die leiden tot cumulatieve effecten.

Samenvattend is daarmee de autonome ontwikkeling te karakteriseren als afwezig of ongewijzigd.

7.3 Beoogde ontwikkeling

Binnen het plangebied wordt de beoogde ontwikkeling (voorgenomen activiteit) als volgt beschreven:

- Voorbereidende werken en aanleg leidingtracé en weg;
- Verplaatsen klasseerinrichting, bijhorende installaties en gebouwen naar Bedrijventerrein Zuid-Groningen;
- Aanleg van oeverstroken en inplant van bos en uitbreiding van de zandwinplas.

Zodra de bovenste drie stappen zijn doorlopen wordt gedurende enkele decennia de zandwinning voortgezet. Het is daarbij de bedoeling de vergunde hoeveelheid te winnen zand en grind geheel te ontgronden.

7.4 Optimalisaties in varianten

Door LAOS landschapsarchitecten is het voorkeursalternatief uitgewerkt in varianten²². Voor de visualisering en weging van de ingrepen die gedaan worden zijn er drie varianten uitgewerkt. De nul-variant, de basis-variant en de plus-variant. De plusvariant is verder uitgewerkt in het schetsontwerp.

Nul-variant

De nul-variant laat de eindsituatie zien als de zandwinning stopt. Daarbij is de huidige ontgrondingsvergunning bepalend.

Landschappelijk

De huidige landschapsstructuur blijft gehandhaafd in deze variant. De rand van de zandwinplas kent een beperkte overgangszone tussen plan en landbouwperceel. Er worden geen extra ingrepen gedaan om de plas landschappelijk in te passen. Er wordt een veiligheidsmarge van 25 meter aangehouden tot de Beetserwijk.

Natuur

Er worden geen extra maatregelen genomen om de natuurwaarden rondom de plas te vergroten.

Recreatief

De plas is niet bedoeld voor enig recreatief gebruik. Er worden geen nieuwe recreatieve paden aangelegd. De huidige paden blijven gehandhaafd. Voor recreatie is de zuidelijker gelegen plas geschikt.

Bewoners

Voor de bewoners verandert er – behalve de verplaatsing van de klasseerinstallatie, en daarmee minder verkeer en geluid – in het ruimtelijk beeld niets.

²² Zie: Voorlopig ontwerp (plankaart, profielen en boekwerk, LAOS d.d. 4-4-2022).

Basis-variant

De basis-variant laat een traditionele economische inpassing van de uitbreiding van de zandwinplas zien. De zandwinplas wordt niet toegankelijk. De uiterste ontgrondingslijn wordt aangehouden en de randen worden opengelaten en niet ingepast (verbeelding op volgende pagina).

Landschappelijk

Door het vergroten van de zandwinplas verandert de landschappelijke structuur. Het halfopen landschap, met aan de randen de enkele/dubbele bomenrijen op de ontginningsassen, blijft gehandhaafd. De Beetserswijk wordt doorgebroken. Aan de zuidzijde van de zandwinplas wordt een nieuwe laan ter weerszijde van het fietspad aangeplant. De overige randen van de plas kennen een beperkte overgangszone.

Natuur

De aanplant van bos en struweel vergroot het 'bosareaal' op deze locatie aanzienlijk. Op basis van de hoogte, het bodemtype en de grondwaterstand is de ontwikkeling van droog bos (N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos) kansrijk. De rand van de plas kent in deze variant een steile en abrupte overgang waardoor er geen gradiënt van nat naar droog zal zijn. Het geheel is eenduidig van karakter en kent een beperkte ecologische waarde.

Recreatief

Aan de zuidzijde van de plas, wordt ter compensatie van het doorbreken van de Beetserswijk, een fietspad aangelegd, zodat het fietsnetwerk via de Voorbeetseweg weer aansluit bij de Beetserswijk. Verder worden er geen recreatieve paden aangelegd. De huidige paden in de bossen aan de oostzijde blijven gehandhaafd. Voor recreatie is de zuidelijker gelegen plas geschikt.

Bewoners

In deze variant wordt verder geen rekening gehouden met de specifieke wensen van de bewoners.

Plus-variant

De plusvariant is een landschappelijke inpassing van de uitbreiding van de zandwinplas, die inzet op het realiseren van een gevarieerd landschap met rijkdom aan ecologie en beleving. In tegenstelling tot de basis-variant worden de randen met voorrang tijdens de zandwinning aangelegd en zijn op het moment van beëindiging van de winning volgroeit.

Landschappelijk

De lanen rondom de plas zijn de structuurdragers van de omgeving. Deze bepalen het ruimtelijk kader van het gebied dat bij de zandwinplas hoort. Rondom de plas wordt de overgang van nat naar droog ingezet om verschillende randen te maken. Dit verschil in oevers, diepte, vegetatie en gebruik vergroot de (ecologische) diversiteit in het gebied. In combinatie met verschillende beplantingsstructuren zoals bos, struweel, kruidenrijke ruigtes, heideachtige vegetaties, riet en moeras ontstaat een mozaïek van biotopen rondom de zandwinplas.

De Beetserswijk kent een lange geschiedenis in verschillende gedaantes. In de huidige situatie is het een dubbele bomerij, deels met onderbegroeiing. Van oorsprong is het een open heideontginningslijn en vanaf 1993 is de Beetserswijk beplant. In de nieuwe situatie doorbreekt het water de Beetserswijk. Met een uitzichtpunt wordt de oude verkavelingslijn visueel in stand gehouden. Dit wordt versterkt door aan de overzijde van het water met een stalen contour de (voormalige) bomerij expliciet zichtbaar te maken.

Natuur

In de plusvariant worden drie verschillende natuurdoeltypen (zie ook de rapportage Beschrijving Kansrijke natuurtypen in de landschappelijke inpassing Ontwikkeling Sellingerbeetse van RHDHV, d.d. 04-04-2022) benoemd om een grotere diversiteit te bereiken. Op basis van hoogte, het bodemtype en de grondwaterstand is de ontwikkeling van N05.04 Dynamisch moeras, N12.06 Ruigteveld en N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos kansrijk. De zandwinplas kan in de toekomst aangemerkt worden als N04.02 Zoete plas. De bestaande oeverwal aan de noordzijde van de plas wordt verlengd.

Recreatief

Na het stoppen van de winning vormt deze plas de contramal van de zuidelijke plas. Beide hebben een eigen identiteit. Waar de huidige zuidelijke zandwinplas Sellingerbeetse een plas is waar mensen samenkomen om te zwemmen, wandelen, spelen, zonnebaden en kanoën heeft de noordelijke nieuwe zandwinplas vooral een rustig karakter.

Op een aantal plekken is er de mogelijkheid om over de plas te kijken. In de zuidwestelijke rand van de nieuwe zandwinplas is een uitkijkeuvel met zicht op het water. En er is bij de Beetserswijk een uitzichtpunt met zicht op het stalen frame van de contour van de bomerij aan de andere zijde van het water, om deze onderbroken oude verkavelingslijn visueel in stand te houden. Het stalen frame markeert de doorbraak. De overige randen blijven echter vrij van recreatief gebruik, zodat het rustige karakter gewaarborgd blijft.

Aan de zuidrand is een fietspad dat wordt doorgetrokken en een nieuwe aansluiting op de Beetserswijk kent zonder over de Voorbeetseweg te fietsen. Hierdoor blijft het gebied onderdeel van het lokale en regionale recreatieve netwerk. Er wordt een educatief wandelpad met als thema 'geologie' aangelegd en enkele plekken waar interactief informatie wordt aangeboden via internet over de zandwinning, natuurwaarden en het landschap. Rond de plas zijn er beperkt mogelijkheden om een tijdelijk evenement te faciliteren (bijvoorbeeld een zogenoemde 'obstacle-run').

Bewoners

In de plus-variant zijn de wensen van de directe omwonenden van de zandwinplas zoveel mogelijk meegenomen. Zij wensen doorkijkjes vanuit het huis op de plas om het gevoel van ruimte om hen heen vast te kunnen houden. Zij willen graag rustige niet voor voorbijgangers toegankelijke gebieden achter en rond de woning. Ze wensen variatie in beplanting ten behoeve van beleving van een verscheidenheid aan flora en fauna.

7.5 Eindbeeld van de plus-variant

Onderstaand is het eindbeeld weergegeven²³.

Figuur 8. Eindbeeld in de plus-variant (Laos, 2022).

²³ Zandwinning Kremer, Sellingen 20-117 Landschappelijke uitwerking en inpassing, LAOS, d.d. 23-02-2022

7.6 Fasering

De huidige plas (2022) zal stapsgewijs worden vergroot. Daarbij worden vier fases onderscheiden. Onderstaande figuur geeft de fasering weer.

Figuur 9. Fasering op hoofdlijnen

De fasering is op hoofdlijnen. Voorafgaand aan de uitvoering wordt elk jaar een werkplan ter goedkeuring ingediend bij de Provincie Groningen met daarin de stand van zaken ten aanzien van de fasering (gerealiseerd en te realiseren). Bijzonderheden ten aanzien van de fasering zijn:

Fase 1: (periode huidig – 2025); betreft de al vergunde ontgroning. Hier is de dekgrond al afgeruimd en is sprake van een plas. In de plas wordt zand gewonnen het onderwatertalud gerealiseerd.

Fase 2: (periode 2025-2027); betreft het eerste deel dat aansluitend aan het verwijderen van de installaties wordt ontgrond. Ook de Beetservijk wordt hier doorgestoken nadat de noodzakelijk maatregelen zijn getroffen ten aanzien van aanwezige kabels en leidingen. Tevens worden de landschapselementen die voorzien zijn aangebracht.

Fase 3: (periode 2027-2030). Dit betreft de noordelijke zijde. De deklaag is hier dan afgeruimd en de oevers hebben tot de waterlijn al hun definitieve vorm. Aanplanting van struiken en bomen heeft plaatsgevonden en binnen 3 jaar is de uitbreiding van de plas een feit. Daarna blijft de zandzuiger hier actief om verder te verdiepen.

Fase 4: (periode 2030-2033). Dit betreft de zuidelijke zijde. De deklaag is dan afgeruimd en de oevers hebben tot de waterlijn hun definitieve vorm. Aanplanting van struiken en bomen heeft plaatsgevonden en binnen 3 jaar is de uitbreiding van de plas een feit. Het fietspad is aangelegd en alle landschapsvoorzieningen zijn aanwezig. Aanplanting van struiken en bomen heeft plaatsgevonden en binnen 3 jaar is de uitbreiding van de plas een feit. Daarna blijft de zandzuiger hier actief om verder te verdiepen.

In de periode na 2033 is de ontwikkeling gereed. De oevers en plas hebben hun vorm gekregen, de landschappelijk inpassing is een feit, de natuurontwikkeling loopt en de recreatieve voorzieningen zoals een fietspad, uitkijk- en doorzicht punten zijn klaar. De zandzuiger is afwisselend in delen van de plas aanwezig om zand te winnen en de plas te verdiepen tot alle vergunde materiaal is gewonnen. Daarna wordt de zuiger met bijhorende drijvende leiding verwijderd, het leidingtracé verwijderd en in overleg met de gemeente Westerwolde de weg naast het leidingtracé verwijderd of overgedragen.

8 Beoordeling van effecten

8.1 Effecten op het milieu

De activiteiten leiden tot effecten op het milieu. Deze worden in dit MER beschreven. Hierbij baseren wij ons in deze notitie op de thema's die als factoren genoemd zijn in de effectenindicator²⁴, aangevuld met de thema's veiligheid en gezondheid en hetgeen in het advies reikwijdte en detailniveau²⁵ van de Commissie voor de milieueffectrapportage is beschreven. Een samenvatting van de hierna beschreven effecten is in tabelvorm opgenomen in paragraaf 8.4.

Oppervlakteverlies

Dit betreft verlies van oppervlakte waar bijvoorbeeld waardevolle natuur (habitattypen) zijn gevestigd die daardoor aangetast worden of verdwijnen. Voor de activiteit wordt circa 30 hectare landbouwgrond die in gebruik is voor akkerbouw (o.a. uien, bieten, aardappels) aangekocht. Hiervan wordt circa 25 hectare zandwinplas, dus water, en om de zandwinplas wordt 5 hectare ingericht voor de natuur o.a. door de aanplant van bomen en struiken. Het gebruik wijzigt hier dus van landbouwgrond naar water en natuur, derhalve oppervlaktewinst voor de natuur. Ten opzichte van het nul-alternatief vindt dus een zeer positief effect plaats voor het milieu.

Resultaat: ++

Versnippering

Bij oppervlakteverlies is niet alleen van belang wat het totale oppervlak is, maar ook de mate waarin door de activiteiten versnippering plaatsvindt, bijvoorbeeld doordat een groot gebied doorsneden wordt of er meerdere kleinere gebieden ontstaan met (grotere) onderlinge afstand. Voor de ontwikkeling en activiteiten wordt de waterplas groter en vindt aanplant van bos plaats. De ruimtelijke vorm van de ontwikkeling brengt geen versnippering in gebieden aan (zie ook onder landschap). Er is in het gebied ook geen bestaande versnippering die door de ontwikkeling ongedaan wordt gemaakt. Ten opzichte van het nul-alternatief wordt het effect daarom als neutraal beoordeeld.

Resultaat: 0

Verontreiniging (algemeen)

Er is sprake van verontreiniging wanneer stoffen, die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties voorkomen, door menselijke activiteiten in een gebied terechtkomen. Het gaat om een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen etc. Ten opzichte van het nul-alternatief:

- vindt geen verhoging van het *productievolume per uur* en daarmee toename van emissies plaats;
- vindt geen wijziging van de *productiewijze* en verandering van emissies plaats;
- vindt geen wijziging van de *grondstoffen, tussen- en eindproducten* plaats.

Wijzigingen van specifieke emissies komen hierna aan de orde en blijven om die reden in deze eerste algemene beoordeling buiten beschouwing. Ten opzichte van het nul-alternatief wordt het effect als neutraal beoordeeld.

Resultaat: 0

²⁴ <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?selectGebied=21&selectActiviteit=Zand-+en+grindwinning&submit=Toon+effecten&subj=effectenmatrix>

²⁵ *Uitbreiding zandwinning Sellingerbeetse, Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport', projectnummer: 3579 d.d. 6 oktober 2021. Zie ook <https://www.commissierner.nl/adviezen/3579>*

Verontreiniging lucht

De voorgenomen ontwikkeling en activiteiten leiden niet tot verontreiniging door grond-, hulp-, rest- of afvalstoffen. Wel vinden emissies naar de lucht plaats die leiden tot immissies van met name stikstof in de omgeving als gevolg van verbrandingsmotoren.

Voor de bestaande situatie is dit onderzocht²⁶. Binnen de inrichting van Kremer vinden diverse emissies van NO_x (stikstofoxiden) en PM₁₀ (fijnstof) plaats. Na bepaling van deze afzonderlijke emissies is middels verspreidingsberekeningen de invloed (immissies van NO₂ en PM₁₀) van de activiteiten op de omgeving bepaald. Uit de verspreidingsberekeningen komt naar voren dat de maximale jaargemiddelde bronbijdrages ten gevolge van de activiteiten voor NO₂ en PM₁₀ respectievelijk 4,61 µg/m³ en 28,73 µg/m³ bedragen. De totale maximale jaargemiddelde concentraties bedragen voor NO₂ en PM₁₀ (zonder zeezoutcorrectie) respectievelijk 14,0 µg/m³ en 45,3 µg/m³. Voor de component PM₁₀ geldt daarmee dat in het rekenmodel niet overal wordt voldaan aan de grenswaarden (voor NO₂ wordt wel overal voldaan aan de jaargemiddelde grenswaarde). Uit de berekeningen blijkt echter dat de berekende overschrijding binnen de inrichtingsgrenzen optreedt. Buiten de inrichtingsgrens is de jaargemiddelde concentratie overal (veel) lager dan de grenswaarde van 40 µg/m³. Uit de verspreidingsberekeningen volgt verder dat het maximale aantal overschrijdingsdagen voor PM₁₀ (zonder zeezoutcorrectie) uitkomt op 108 dagen, daar waar maximaal 35 dagen per jaar zijn toegestaan. De plek waar de toegestane overschrijdingsfrequentie zich voordoet bevindt zich volledig binnen de inrichtingsgrenzen. Voor NO₂ doen zich maximaal 22 overschrijdingen van de uurgemiddelde grenswaarde voor (het maximale aantal toegestane overschrijdingen per jaar bedraagt 18). Buiten de inrichting doen zich echter geen overschrijdingen van de uurgemiddelde grenswaarde voor. Voor de ontsluitingswegen is tevens onderzocht of de voorgenomen activiteiten voldoen aan de wettelijke luchtkwaliteitseisen. Omdat de totale concentraties (bronbijdrage inrichting + bijdrage verkeer aantrekkende werking) voor zowel NO₂ als PM₁₀ als NIBM-bijdragend zijn aan te merken wordt direct voldaan aan de luchtkwaliteitseisen.

De stikstofimmissies zijn in 2017 onderzocht²⁷. Deze zijn met het toen van kracht zijnde Aeriusmodel bepaald. Uit de depositieberekening voor de destijds beoogde situatie is gebleken dat de maximale stikstofdepositiebijdrage 0,06 mol/ha/jaar bedraagt. Deze bijdrage wordt berekend binnen het Natura 2000-gebied 'Lieftingsbroek'. Kremer had daarmee een verplichting tot het aanvragen van een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Ter onderbouwing van de vergunningsaanvraag is een verschilberekening uitgevoerd tussen het feitelijk gebruik (2013) en de beoogde situatie (2017). Hieruit volgde dat er overal sprake was van een afname van de stikstofdepositie. De maximale afname voor het gebied 'Lieftingsbroek' is berekend op 0,25 mol/ha/jaar. Deze daling werd met name veroorzaakt door het in 2017 buiten gebruik stellen van een droger/WKC.

Voor de ontwikkeling, zijn door middel van luchtonderzoek de effecten opnieuw berekend in de huidige versie van Aerius. De resultaten zijn beschreven²⁸, er is een inventarisatie uitgevoerd van emissiebronnen en daarbij horende emissies. Dit is zowel gedaan voor de huidige situatie (nul-alternatief) als de transitie- en bouwfase en voor de toekomstige gebruiksfase. In dit stikstofdepositie onderzoek is onderzocht of de voorgenomen gebruiksfase en de transitiefase resulteren in een maximale depositie bijdrage groter dan 0,00 mol/ha/jaar op de nabijgelegen Natura-2000 gebieden. Bij de transitiefase is gebleken dat de voorgenomen activiteiten niet vergunningplichtig zijn in het kader van de Wnb. De voorgenomen gebruiksfase resulteert in een maximale stikstofdepositie bijdrage groter dan 0,00 mol/ha/jaar op nabijgelegen Natura-2000 gebieden. Hierdoor zou het vergunningplichtig zijn in het kader van de Wnb. Echter, Kremer heeft een Wnb vergunning vanaf 2017 voor zijn huidige activiteiten. Daarom is in dit onderzoek gekeken naar de mogelijkheid om intern te salderen.

²⁶ Luchtkwaliteitsonderzoek zandwinning Kremer Sellingerbeetse kenmerk IBBD6791R004F01 d.d. 10-05-2017.

²⁷ AERIUS Calculator-stikstofdepositieberekeningen_IBBF1951R005F01_10-05-2017

²⁸ 'Stikstofdepositieonderzoek Kremer Zand B.V. - Emissie-inventarisatie en berekeningen', referentie: BH5938I&BRP004F02, 6 april 2022 door Royal HaskoningDHV.

Een verschilberekening is uitgevoerd tussen de voorgenomen gebruiksfase en de reeds vergunde situatie. Hieruit is gebleken dat de voorgenomen gebruiksfase een lagere maximale stikstofdepositie heeft op de nabijgelegen Natura-2000 gebieden dan de vergunde situatie. Hiermee zou de voorgenomen activiteit niet vergunningplichtig zijn in het kader van de Wnb, doordat er minder depositie plaatsvindt dan reeds vergund.

Ten behoeve van de huidige activiteiten is een vergunning verkregen in het kader van de Wabo. In dat kader zijn ook stof en verstuiving beoordeeld. Deze emissies hangen samen met de zandwinning, met name de depots en het verladen. Deze activiteiten verdwijnen ook geheel uit de omgeving van de zandwinning zodat ook hier sprake is van een verbetering ten opzichte van het nul-alternatief.

Een luchtonderzoek en immissietoets voor de nieuwe locatie op Bedrijventerrein Zuid-Groningen kan nog niet worden gemaakt. Op dit moment vindt de engineering plaats van de installaties en het ontwerp van de terreininrichting en gebouwen. Gezien het feit dat het gaat om nieuwbouw zullen alle installaties moeten voldoen aan het principe dat de best beschikbare technieken (BBT) gebruikt moeten worden. Daarom is het realistisch te stellen dat de emissies en daarmee immissies lager zullen zijn dan op de huidige locatie. Dit is met name het gevolg van een verdere elektrificatie en logistieke optimalisatie van processen.

Ten opzichte van het nul-alternatief wordt het effect als zeer positief beoordeeld.

Resultaat: ++

Verontreiniging bodem en water

Wanneer bodemverontreiniging aanwezig is ter plaatse van percelen waar zandwinning gaat plaatsvinden, dan kan sprake zijn van verspreiding van verontreiniging in het milieu. Om die reden zijn alle percelen in het plangebied door middel van een milieukundig bodemonderzoek onderzocht.

Voor de uitbreiding van de zandwinning is het plangebied voor de uitbreiding verdeeld in twee delen en onderzocht conform de NEN 5740:2009/A1:2016 (NNI) 'Onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond'. Het betreft:

- 'Verkendend bodemonderzoek ter plaatse van (de) zandwinput Sellingerbeetse', projectnummer 21300155, d.d. 15 maart 2021 door MUG Ingenieursbureau (ten noorden van de Beetserswijk);
- 'Verkendend bodemonderzoek Plangebied zandwinning ten zuiden van Beetserswijk in Sellingerbeetse (gemeente Westerwolde)', kenmerk 214423/R01, d.d. 16 april 2021 door Ortageo (zuid van de Beetserswijk).

De onderzoeken bevestigen de verwachting en onderzoekshypothese dat in de bodem en het grondwater geen verontreiniging is aangetroffen.

Dan resteren twee te onderscheiden gebieden; het leidingtracé en de weg en het terrein waar Kremer zich vestigt op het Bedrijventerrein Zuid-Groningen. Voor het leidingtracé en de weg geldt dat hier gezien de ligging (landbouwgrond en bosstrook) geen verontreiniging verwacht wordt. De aard van de ingreep is gering (minimaal grondwerk) waardoor verspreiding van verontreiniging niet aan de orde is. Voor de locatie op Bedrijventerrein Zuid-Groningen geldt dat de nulsituatie van de bodem wordt bepaald en een bodemrisicoanalyse wordt opgesteld zodat de juiste combinatie van voorzieningen en maatregelen genomen wordt om verontreiniging van de bodem te voorkomen ter plaatse van activiteiten met een potentieel bodembedreigend karakter.

Dit is toegelicht in de notitie/ memo 'Verkendende milieukundige bodemonderzoeken (oplegnotitie)', met kenmerk BH5938IBNT2106181137 d.d. 18 juni 2021.

Ten opzichte van het nul-alternatief wordt het effect als neutraal beoordeeld.

Resultaat: 0

Water (verdroging en vernatting)

Er is sprake van verdroging als door menselijk ingrijpen de (actuele) grondwaterstand lager is dan de gewenste grondwaterstand (weersomstandigheden, bijvoorbeeld de effecten van een droge zomer, tellen niet mee). Als gevolg hiervan ontstaat een vochttekort bij planten die juist van grondwater afhankelijk zijn. Daarnaast treden er veranderingen op doordat de aard en de beschikbaarheid van voedingsstoffen veranderen. Hoe droger het gebied, des te hoger de mate van doorluchting van de bodem. Bacteriën zijn daardoor beter in staat organisch materiaal af te breken. Hierdoor komt onder meer stikstof in nitraatvorm als voedingsstof vrij. Verdroging leidt daardoor in sommige gebieden (bijvoorbeeld op veengronden) tot vermesting en tot een niet-omkeerbare verandering in de bodem: bodemdaling.

Vernatting is het permanent verhogen van het grondwaterpeil. Vernatting is een storende factor voor vegetatietypen en soorten die van nature onder drogere omstandigheden voorkomen. Bij verdergaande vernatting kan een gebied ongeschikt worden voor planten en dieren.

Voor de ontwikkeling en activiteiten is onderzocht of en in hoeverre door uitbreiding van de waterplas de hydrologische omstandigheden wijzigen. De resultaten zijn beschreven in een hydrologische inventarisatie²⁹. Hieruit volgt dat geen wijziging optreedt die verdroging of vernatting tot gevolg heeft. Ter verificatie wordt aanbevolen om monitoring van oppervlakte- en grondwaterstanden voort te zetten en uit te breiden.

Ten opzichte van het nul-alternatief wordt het effect als neutraal beoordeeld.

Resultaat: 0

Geluid

Voor bepaalde dieren is de invloed van geluid bekend en is deze verstoring. Verstoring kan leiden tot het verjagen van fauna waardoor de balans in een gebied verandert en soorten verdwijnen. Vanuit dit effect op dieren kunnen ook effecten op planten optreden. Daarnaast heeft de geluidproductie mogelijk een effect op woningen en andere geluidgevoelige bestemmingen in de omgeving.

Ten behoeve van de huidige activiteiten is een vergunning verkregen in het kader van de Wabo. In dat kader is ook het geluid beoordeeld³⁰. De geluidsemisies hangen samen met de zandwinning, met name van installaties, machines en handelingen (bijvoorbeeld laden van vrachtwagens uit silo's en depots. Deze activiteiten verdwijnen, behoudens de zandzuiger, geheel uit de omgeving van de zandwinning zodat ook hier sprake is van een verbetering ten opzichte van het nul-alternatief. Er wordt gebruik gemaakt van een geluidsarme elektrische zandzuiger die een bronvermogen heeft ruim onder de 100 dB(A).

Ten opzichte van het nul-alternatief wordt het effect als zeer positief beoordeeld.

Resultaat: ++

²⁹ Rapport 'Aanvraag vergunning Ontgronding, Hydrologische inventarisatie', referentie: BH5938-103-104I&BRP001F01 d.d. 14 juli 2021 door Royal HaskoningDHV.

³⁰ Rapport 'Akoestisch onderzoek Kremer Zand te Sellingerbeetse, Aanvraag omgevingsvergunning', referentie: I&BBF1951-100-100R003F01 d.d. 10 mei 2017.

Licht

Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van dieren leiden. Bepaalde groepen dieren vermijden terreinen met verlichting, maar er zijn ook voorbeelden van dieren die juist aangetrokken worden door verlichting. Daarbij moet ook een onderscheid worden gemaakt tussen permanente verlichting in de nachtperiode en incidenteel/ onrustige verlichting op bijvoorbeeld rijdend materieel. Daarnaast kan licht een effect hebben op woningen in de omgeving in de zin van directe instraling en afname van hemelhelderheid.

In het nul-alternatief is relatief veel verlichting aanwezig. Dit betreft zowel vast opgestelde verlichting op het terrein om routes (rij- en looppaden) te verlichten als verlichting bij de toegang, weegbrug, gebouwen en bij installatieonderdelen. Daarnaast is er verlichting aanwezig op machines zoals de zandzuiger, wiellader, aankomend- en vertrekkende vrachtwagens en dumpers, busjes en auto's van personeel en aannemers of bezoekers. Verlichting is noodzakelijk om veilig te kunnen werken.

In 2020/2021 is geconstateerd in het kader van een inventarisatie naar de mogelijkheid voor ganzen om te overnachten tijdens de trek op de waterplas, dat de verlichting als een belemmerende factor hierop kan werken.

Na verplaatsing van de klasseerinrichting is alleen een zandzuiger aanwezig die gedurende werktijden beperkt verlichting voert. Gedurende één maand per jaar wordt voor een deel van de uitbreiding telkens tussen de 1 en maximaal 5 hectare dekgrond en woudzand ontgraven. Deze activiteit, buiten het broedseizoen en niet in de zomermaanden, vindt overdag plaats. Het voeren van verlichting is alleen aan de orde tijdens de eerste, laatste uren van de werkdag en slechte weersomstandigheden. Op het Bedrijventerrein Zuid-Groningen worden de installaties voorzien van verlichting. De verlichting wordt daarbij ingepast in de bestaande verlichting en conform de eisen van de gemeente Westerwolde.

Samenvattend verdwijnen de milieueffecten door verlichting vrijwel geheel uit de directe omgeving van de zandwinplas en oever. Hier is in het voorkeursalternatief sprake van een verbetering ten opzichte van het nul-alternatief.

Ten opzichte van het nul-alternatief wordt het effect als positief beoordeeld.

Resultaat: +

Trillingen en mechanische effecten

Er is sprake van trillingen en mechanische effecten in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden. Het kan dan zowel schoksgewijze trillingen door mechanische puntbronnen zoals kleppen van silo's en storten van materiaal als laagfrequent geluid als gevolg van motoren betreffen. Deze trillingen hebben een verstrend effect op fauna, vergelijkbaar met geluid.

Voor de ontwikkeling en activiteiten zullen gedurende de transitie- of bouwfase trillingen plaats vinden op andere plaatsen dan tijdens de huidige en toekomstige situatie. In de toekomstige situatie zal een verbetering optreden wanneer het vrachtverkeer niet meer naar en van de klasseerinrichting rijdt en de klasseerinrichting is verplaatst. Incidenteel kunnen trillingen worden waargenomen die veroorzaakt worden door zandzuigen, met name wanneer zandzuigers zijn uitgerust met een zuigkop met beitels (cutterzuiger). De zandzuiger waar in de winplas mee wordt gewerkt maakt echter gebruik van waterjets/ nozzles.

Van de huidige klasseerinstallatie is bekend dat onderdelen leiden tot trillingen en mechanische effecten. Bij de plaatsing van de installatie op Bedrijventerrein Zuid-Groningen wordt het geheel opnieuw opgebouwd volgens de stand der techniek. De nieuwe installatie wordt geoptimaliseerd ('zand en grind op recept') en mogelijkheden voor voorraadbeheer worden hierop afgestemd (bufferen is silo's, bunkers en depots). Hierbij worden installatieoplossingen gekozen met minder trillingen en mechanische effecten. De nieuwe installaties zullen daardoor minder trillingen en mechanische effecten veroorzaken.

Samenvattend verdwijnen deze activiteiten (versneld) uit de directe omgeving van de zandwinplas en oever. Hier is in het voorkeursalternatief sprake van een verbetering ten opzichte van het nul-alternatief.

Ten opzichte van het nul-alternatief wordt het effect als positief beoordeeld.

Resultaat: +

Visuele verstoring

Dit betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

In de huidige situatie en het nul-alternatief zijn in het gebied, op de oever van de zandwinning, industriële installaties aanwezig. Enkele daarvan reiken tot zeker 10 meter boven het maaiveld en zijn goed zichtbaar vanuit de omgeving. De installaties vallen op in de omgeving met water, bos en landbouwgronden.

Voor de ontwikkeling en activiteiten gedurende de transitie- of bouwfase zullen tijdelijk mensen en voorwerpen in het gebied aanwezig zijn die daar normaal niet zijn. Dit zal gedurende enkele maanden het feit zijn waarbij de installaties wordt gedemonteerd en in onderdelen van de locatie verdwijnt behoudens de zandzuiger en de drijvende leiding naar de aansluiting met het leidingtracé.

In het voorkeursalternatief is alleen een zandzuiger aanwezig met een drijvende leiding. Het betreft een vaartuig dat op wisselende plaatsen in de winplas en uitbreiding aanwezig zal zijn. De visuele verstoring is daarmee aanzienlijk minder dan in de huidige situatie. Zo zal bijvoorbeeld de scheidingsinstallatie die nu zichtbaar is vanaf de Zuidplas (zwemplas, strand, camping) geheel verdwijnen. Op korte termijn verdwijnt het meest zichtbare, industriële onderdeel van de zandwinning. De recreatieve belevingswaarde gaat daarmee omhoog, vanuit bijvoorbeeld de gronden met recreatieve bestemming op het schiereiland (camping) in de Zuidplas en het openbaar strand, wordt de zandwinning niet meer waargenomen.

Samenvattend is in het voorkeursalternatief sprake van het sterk afnemen van visuele verstoring op korte termijn (weliswaar ten bate van een langere continuïteit van de zandwinning zelf), dat is een verbetering ten opzichte van het nul-alternatief waarin de klasseerinstallatie en alle overige industriële processen nog zeker 10 jaar in het gebied aanwezig zouden zijn.

Ten opzichte van het nul-alternatief wordt het effect als zeer positief beoordeeld.

Resultaat: ++

Industriële Emissies en BBT

De Richtlijn Industriële Emissies (2010/75/EU, RIE, of Industrial Emissions Directive, IED) is per 1 januari 2013 geïmplementeerd in Nederlandse wet- en regelgeving. De Richtlijn Industriële Emissies is de opvolger van de IPPC-richtlijn. Vanaf 1 januari 2013 is een 'IPPC-installatie' een installatie waarin een of meer van de activiteiten plaatsvinden uit bijlage I van de Richtlijn industriële emissies. Er vinden bij Kremer geen activiteiten plaats zoals benoemd in bijlage I van de RIE.

In de Regeling omgevingsrecht is in de bijlage³¹ een overzicht gegeven van documenten waar in ieder geval rekening mee gehouden dient te worden bij de bepaling van beste beschikbare technieken (verder BBT) voor niet-IPPC-installaties, de relevante BBT-documenten worden hier onder beschouwd.

Voor de installaties op Bedrijventerrein Zuid-Groningen, het leidingtracé en de zandzuiger zal een vergunning in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht worden aangevraagd. Tevens zal rekening worden gehouden met de direct werkende regels uit het Activiteitenbesluit.

De toepassing van de BBT-richtlijnen leidt niet tot een verbetering of verslechtering tussen het nul- en voorkeursalternatief. Om die reden wordt het effect als neutraal beoordeeld.

Resultaat: 0

NRB 2012; Nederlandse richtlijn bodembescherming (maart 2012)

Bedrijven in Nederland gebruiken veel verschillende stoffen. Veruit de meeste van deze stoffen horen niet in de bodem thuis. Bij bedrijfsmatige activiteiten, waarbij het risico bestaat dat deze stoffen in de bodem terechtkomen, moet een bedrijf zijn bodem beschermen tegen die stoffen. De Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB) beschrijft of en zo ja, hoe een bedrijf dit moet doen.

De NRB is een harmoniserend instrument voor de beoordeling van de noodzaak en redelijkheid van bodembeschermende maatregelen en voorzieningen. De richtlijn geeft voor bodembedreigende bedrijfsmatige activiteiten een beschrijving van geschikte combinaties van voorzieningen en maatregelen (cvm). Deze zijn gebaseerd op de stand der techniek, die is vastgelegd in kennisdocumenten en beoordelingsrichtlijnen. In de NRB staat het begrip 'verwaarloosbaar bodemrisico' centraal. Voorzieningen en maatregelen moeten een verwaarloosbaar bodemrisico realiseren voor de duur van de bedrijfsmatige activiteiten.

Het treffen van combinaties van voorzieningen en maatregelen is alleen aan de orde op die plaatsen waar als gevolg van het werken met stoffen er een potentieel risico is. Voor zowel de situatie in het nul- als voorkeursalternatief gaat het dan om activiteiten die uitsluitend plaatsvinden ter plaatse van de klasseerinstallatie en bijhorende gebouwen. Voorbeelden zijn een werkplaats, opslag van brandstoffen/oliën/smeermiddelen, opslag van stoffen (bijvoorbeeld schoonmaakmiddelen) en het vrijkomen van afval. De huidige situatie is conform de NRB beschreven en beoordeeld en de combinaties van voorzieningen en maatregelen zijn vergund. In het voorkeursalternatief zal, nu het gaat om het inrichten van een nieuwe locatie, geheel worden voldaan aan de eisen gesteld in de Wabo en het Activiteitenbesluit. Daarmee is geborgd dat wordt voldaan aan dit BBT-document.

Als sprake is van specifieke activiteiten waarbij tevens voldaan moet worden aan de publicatiereeks gevaarlijke stoffen (PGS), dan zullen onderbouwende rapportages bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning worden gevoegd waarmee aangetoond wordt dat aan de wet- en regelgeving wordt voldaan. Op basis van wat nu bekend is, is de verwachting dat, omdat niet met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt, dit ook niet aan de orde zal zijn.

³¹ Bijlage behorende bij artikel 9.2 van de Regeling omgevingsrecht: Nederlandse informatiedocumenten over BBT.

De toepassing van de NRB leidt niet tot een verbetering of verslechtering tussen het nul- en voorkeursalternatief. Om die reden wordt het effect als neutraal beoordeeld.

Resultaat: 0

Lozingseisen Wvo-vergunningen (november 2005)

Er ontstaat als gevolg van de zandwinning en klassering geen afvalwater. Er is wel sprake van retourwater dat vanuit de klasseerinstallatie, na scheiding van zand en grind, terugvloeit naar de zandwinplas. Er worden geen hulpstoffen of additieven toegevoegd aan de waterstroom. Hier is geen sprake van lozing op oppervlaktewater omdat door de zandwinning het een werk betreft dat nog niet aan te merken is als oppervlaktewater maar na afronding pas als dusdanig ontstaat en wordt beheerd. Tijdens de zandwinning zijn fijne delen aanwezig in het retourwater (glauconiet) dat zorgt voor een blauw/groene kleur.

Dit aspect is in beide alternatieven niet aan de orde.

CIW-beoordelingssystematiek warmtelozingen (november 2004)

Er wordt geen warmte onttrokken of toegevoegd aan het zandwatermengsel uit de zandzuiger of het retourwater dat in de zandwinplas wordt teruggebracht.

De toepassing van de CIW-beoordelingssystematiek leidt niet tot een verbetering of verslechtering tussen het nul- en voorkeursalternatief. Om die reden wordt het effect als neutraal beoordeeld.

Resultaat: 0

Energie

Er vindt geen uitbreiding plaats waarmee de productie per uur, dag of week wordt verhoogd ten opzichte van de huidige situatie. Wel zal de zandwinning langer (meer jaren) worden voortgezet. Het energieverbruik in de huidige en toekomstige situatie wordt berekend en getoetst aan de daaraan te stellen kaders.

Het verminderen van het vrachtverkeer van en naar de zandwinning leidt tot minder brandstofverbruik. Daarmee wordt een positief effect verkregen, plaatselijk in de omgeving van de zandwinning leidt dit toe een vermindering van de CO₂ uitstoot en een vermindering van de stikstofemissies in de directe omgeving.

De gehele installatie is aangesloten op de (duurzame) energie die met het drijvende zonnepark in de Zuidplas wordt opgewekt. Ook straks, na verplaatsing naar Bedrijventerrein Zuid-Groningen, blijft dit het geval.

Het voorkeursalternatief leidt tot een verbetering ten opzichte van het nul-alternatief. Om die reden wordt het effect als positief beoordeeld.

Resultaat: +

Afval

Bij de productie van zanden en grinden (winnen, klasseren en verladen) ontstaat geen afval. Binnen de inrichting komt slechts een beperkte hoeveelheid afval vrij. Die is afkomstig van verpakkingen van olie- en smeermiddelen, beperkt huishoudelijk afval uit een kantine e.d. Dit vrijkomende afval wordt zoveel als voor de verdere verwerking nodig en reëel is, gescheiden. Afvalstromen worden waar mogelijk hergebruikt. Het afval wordt opgeslagen en afgevoerd conform de geldende wet- en regelgeving. Dit gebeurt door daarvoor erkende verwerkers.

Bovenstaande leidt niet tot een verbetering of verslechtering tussen het nul- en voorkeursalternatief. Om die reden wordt het effect als neutraal beoordeeld.

Resultaat: 0

8.2 Effecten op veiligheid en gezondheid

Veiligheid

De waterplas maakt geen deel uit van de waterhuishouding in de zin dat er verbindingen zijn met watervoerende sloten of ander water. Hydrologisch gezien ligt de waterplas geïsoleerd. Er is tevens geen verbinding met vaarwegen zodat de veiligheid voor scheepvaart niet aan de orde is.

In het kader van de planontwikkeling is nagegaan of er binnen de contouren van de zandwinning infrastructuur aanwezig is in de vorm van boven- en ondergrondse kabels en leidingen alsmede wegen. Binnen de uitbreiding van de zandwinplas is dit niet het geval, behoudens in de Beetserwijk. De kabels en leidingen die hier aanwezig zijn kunnen echter in overleg met de beheerders/ eigenaren worden verwijderd of omgelegd zodat de Beetserwijk kan worden ontgrond. Voor de aanleg van het leidingtracé en de weg moeten kruisingen met bestaande infrastructuur en watergangen worden gerealiseerd, te weten de Voorbeetseweg (1), de hoofdwatgang van Waterschap Hunze en Aa's (2) en de entree aan de oostzijde van het leidingtracé en de weg op de nieuwe locatie van Kremer op Bedrijventerrein Zuid-Groningen (3).

Het ontwerp van de kruisingen en civieltechnische kunstwerken wordt in 2022/2023 gemaakt. Na overleg met alle belanghebbenden worden de benodigde vergunningen aangevraagd voor de realisatie. Er is verder geen infrastructuur aanwezig die uit het oogpunt van veiligheid en bescherming om maatregelen vraagt.

Voor de transportleiding waardoor naar Bedrijventerrein Zuid-Groningen het zand-watermengsel en vanaf die locatie naar de zandwinplas het retourwater wordt verpompt is een risicobeoordeling uitgevoerd. Hierbij zijn de maatregelen in het kader van onderhoud, inspectie en beheer uitgewerkt en zijn op basis van scenario's de gevolgen en maatregelen bij leidingbreuk geïnventariseerd. Deze informatie wordt bij de aanvraag van de ontgrondingsvergunning ingediend. Er zijn geen veiligheidsrisico's geïdentificeerd.

In de huidige situatie zijn twee installaties actief. De elektrisch aangedreven zandzuiger (winwerktuig) en de klasseerinstallatie zijn geen installaties die risico's naar de omgeving met zich meebrengen (dus geen 10^{-6} /jr externe veiligheidscontour). De afvoer van het gereed product vindt nu per vrachtwagen plaats. In de toekomst is alleen de zandzuiger nog actief. Externe risico's zijn daarmee niet aan de orde.

Niet gesprongen oorlogsresten/ explosieven (NGE)

Een inventarisatie naar achtergebleven, niet gesprongen explosieven is uitgevoerd³². Er is geen aanwijzing dat deze niet gesprongen explosieven (gerelateerd aan de Tweede Wereldoorlog, 1940-1945) aanwezig zijn. Als bij het afruimen van de deklaag toevallig vondsten optreden, zullen adequate maatregelen worden genomen (onderbreken werkzaamheden, afzetten vindplaats, waarschuwen hulpdiensten).

De onderdelen verkeer en inscharingen vragen in het kader van de veiligheid wel aandacht en worden hieronder behandeld.

Verkeer

Het verkeer naar en vanaf de zandwinning. Doordat in de huidige situatie gebruik moet worden gemaakt van het lokale wegennet ervaren omwonenden en inwoners van Westerwolde risico's. Er zijn voor zover bekend de afgelopen tien jaar (gelukkig) geen verkeersongelukken bekend gerelateerd aan het zandtransport. Er zijn wel directe en indirecte meldingen gedaan dat hinder van vrachtverkeer werd ondervonden. Op deze meldingen is actie ondernomen door Kremer. Deze actie is gericht op veilig en verantwoord rijgedrag van verkeer naar en van de zandwinning.

Door de verplaatsing van de klasseerinstallatie veranderen de verkeers- en vervoersstromen. De nieuwe locatie op het Bedrijventerrein Zuid-Groningen ligt gunstig ten opzichte van belangrijke uitvalswegen, zoals de provinciale weg N366. Transportafstanden worden daardoor kleiner in de nieuwe situatie en vrachtwagens maken geen gebruik meer van wegen in het buitengebied rond de zandwinning. Er vervallen hiermee ruim 10.000 ritten van vrachtwagens per jaar (50.000 kilometer) tussen de provinciale weg en de zandwinning en ruim 3.000 ritten met personenauto's per jaar (15.000 kilometer). Dit zijn dus minder vervoerskilometers én de verkeersveiligheid in het gebied (minder verkeer) neemt hierdoor toe. Dit is door omwonenden tijdens contactmomenten als zeer positief aangemerkt.

Het transport van en naar de huidige locatie verdwijnt echter niet helemaal. Voor het afvoeren van de deklaag en het woudzand wordt nog steeds rekening gehouden met het periodiek inzetten van vrachtwagens en ander (zwaar) materieel. De grond wordt via de nieuw aan te leggen weg afgevoerd naar het bedrijventerrein Zuid-Groningen. Het afruimen van de deklaag en het woudzand vindt plaats gedurende 4 weken in het najaar (september/ oktober). Hierbij rijden 5 dumpers gedurende 8 uur per dag op en neer tussen de zandwinning en de locatie op Bedrijventerrein Zuid-Groningen, via de weg naast het leidingtracé. Een mobiele of rupskraan ontgraaft de grond. Hiervoor worden geen lokale wegen afgezet of belast. Een aandachtspunt is de kruising met de Voorbeetseweg. Deze zal zo worden ingericht in overleg met de gemeente Westerwolde dat de kans op aanrijdingen door snelheidsbeperkende maatregelen voor en op deze kruising wordt beperkt. Bij morsingen van grond wordt deze kruising en eventueel de weg langs het leidingtracé geveegd om slippartijen en stofvorming te voorkomen.

³² Inventarisatie niet gesprongen explosieven (NGE), referentie BH5938IBRP003F01 d.d. 20-4-2021 door Royal HaskoningDHV.

Inscharingen

In de tweede plaats hebben in het verleden inscharingen of inbressingen plaatsgevonden. Hierbij zijn delen van de oever in de zandwinplas geschoven. Er hebben zich hierbij geen persoonlijke ongelukken voorgedaan. Onderzoek na deze gebeurtenis heeft geleid tot herstelwerkzaamheden waarbij taluds flauwer en getrapt zijn aangelegd. De oorzaak van inscharingen of inbressing ligt in de aanwezigheid van zandlagen waarvan het materiaal onder bepaalde omstandigheden tijdelijk instabiel wordt en de plas in kan gaan schuiven. De veiligheid is na het herstel verhoogd en de kans op herhaling is daarmee verkleind. Bij uitbreiding is opnieuw aandacht besteed aan het ontwerp van de taluds. Ervaringen in ontwerp en uitvoering van veilige taluds zijn geïntegreerd in het voorkeursalternatief. Hiervoor is advies gevraagd door Kremer aan Fugro³³.

De ervaringen uit het verleden met inscharingen en inbressingen maakt dat zowel het nul-alternatief als het voorkeursalternatief met dezelfde zorg wordt omringd. Er is om die reden geen verschil in effect tussen deze alternatieven.

Gezien het feit dat de verkeersveiligheid significant toeneemt bij het voorkeursalternatief wordt het effect op de veiligheid hier als zeer positief beoordeeld.

Resultaat: ++

Gezondheid

Bij dit thema worden de verschillende onderdelen betrokken die voorgaand benoemd zijn en gekeken naar effecten op de gezondheid van omwonenden en passanten.

In de huidige situatie, het nul-alternatief, is sprake van (potentiële) gezondheidseffecten door emissies van geluid en luchtverontreiniging door vrachtverkeer, de klasseerinstallatie en zandzuiger alsmede verstoringseffecten door licht, trillingen en visuele hinder. Deze emissies en verstoringseffecten blijven binnen de gestelde kaders (eisen, normen, waarden) die in wet-, regelgeving en besluiten en in vergunningen die zijn verkregen zijn gesteld.

In de toekomstige situatie, het voorkeursalternatief, zullen bronnen voor met gezondheidseffecten, behoudens de zandzuiger, uit het gebied verdwijnen en op een bestaand industrieterrein worden gevestigd. Hierdoor treedt een belangrijke verbetering op voor de direct omwonenden, maar ook voor bezoekers die in de omgeving van de zandwinning recreëren. De aanleg van bos en water verruimt de mogelijkheden om te genieten van de rust en ruimte en te recreëren. De aanleg van paden, voorzieningen zoals banken, uitkijk-/observatiepunten, informatieborden, schuilvoorzieningen en bijvoorbeeld een duik-/vissteiger zorgen ervoor dat het gebied, daar waar gewenst en mogelijk in verband met de natuur, toegankelijk wordt. De kwaliteit van de leefomgeving neemt toe en heeft een gunstig effect op de gezondheid van omwonenden en passanten. Tijdens verschillende contactmomenten met omwonenden is dit door hen aangemerkt als zeer positief.

Gezien voorgaande wordt het verbeteren van de omstandigheden met effect op de gezondheid bij het voorkeursalternatief ten opzichte van het nul-alternatief als zeer positief beoordeeld.

Resultaat: ++

³³ Rapport 'Uitbreiding en Verdieping Noordplas zandwinning de Beetse te Sellinger', referentie 1321-196096.R01 d.d. 28-01-2022

8.3 Effecten op landschap, archeologie, ecologie, recreatie en toerisme

Landschap

In het kader van de planontwikkeling is een landschapsanalyse³⁴ gemaakt. Hierbij is de beschikbare informatie verzameld uit literatuur en openbare bronnen.

In de landschapsanalyse is een overzicht gegeven van de ontstaansgeschiedenis van het gebied waarin de huidige zandwinning en de voorgenomen uitbreiding liggen. Die geschiedenis start met het ontstaan van moeras, later veen, rond 5000 voor Christus. Kenmerkend daarbij is de teelt van boekweit en het ontstaan van heide. Omstreeks 1917 is het Sellingerveld ontgonnen. Door verbetering van de waterhuishouding (met name waterafvoer) zijn de gronden geschikt gemaakt voor de landbouw waarbij werklozen als goedkope arbeiders met de hand de heide op de schop namen. De ontginningen werden gevolgd door ruilverkavelingen in de jaren zestig en zeventig. Daarbij zijn bepaalde landschapselementen behouden gebleven zoals de Borgertangeweg (vroeger 'Tangeweg') en Beetserweg. De Beetserwijk heeft in de geschiedenis verschillende gedaanten gehad. Zo was dit aanvankelijk een weg door het veen, daarna een watergang (wijk) en na demping een weg met bosstrook of bomen. De inwoners en omwonenden ervaren geen bijzondere landschappelijke waarde inzake de Beetserwijk (temeer niet daar deze door o.a. motoren wordt gebruikt om te crossen en daarmee hinder veroorzaakt). De zandwinning is, mede door haar langjarige aanwezigheid en gebruik van de zandwinplas voor recreatie, onderdeel van het landschap geworden. De Beetserwijk zal door landschapselementen in bepaalde mate zichtbaar worden gemaakt en als referentie naar het bestaan ervan, aanwezig blijven.

De kwaliteiten van het plangebied bestaan uit (1) de (grotendeels) herkenbare historie en ontstaansgeschiedenis van het gebied en (2) het daaruit voorkomende herkenbare landschappelijke raamwerk dat bestaat uit het beekdal van de Ruiten Aa in het oosten en de 'landschapskamers' in het westen met daartussen de boszone van Sellingen. De landschapskamers worden gevormd door de kavelbeplantingen langs de wegen en de zandpaden van de Beetserwijk en de Bosweg. Deze kamers vormen losstaande ruimtelijke eenheden die sterk contrasteren met de vergezichten naar het noorden en zuiden.

Uit de analyse van het rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid (visies, plannen en verordeningen) volgt dat er voor het gebied geen bijzondere opgave is gesteld. Het rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid verbiedt niet om veranderingen van kanalen en wijken uit te voeren ten behoeve van bedrijfsmatig (bijvoorbeeld zandwinning), landbouwkundige, water of recreatief belang; veranderingen zijn mogelijk.

Tot slot wordt gewezen op de 'Landschapsbiografie van Westerwolde'³⁵. Dit is een samenwerkingsproject van de gemeente Westerwolde en het Kenniscentrum Landschap van de Rijksuniversiteit Groningen. Aanleiding voor het opstellen was de afronding van het Natuur Netwerk Nederland (NNN), vorming van de nieuwe gemeente Westerwolde (uit de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde), de profilering van de gemeente in het kader van 'Cittaslow' en de behoefte duurzaam toerisme te ondersteunen.

De landschapsbiografie beschrijft de onderbouwde waarden voor het (grotere) gebied. Daarbij wordt tot de conclusie gekomen dat het tijd is dat Westerwolde meer bekendheid krijgt gezien de landschappelijke waarden. Dat die waarden onderkend en beschermd moeten worden is daarbij evident.

³⁴ Landschapsanalyse Sellingerbeetse kenmerk BH5938I&BRP005F02 d.d. 24-11-2021 door Royal HaskoningDHV.

³⁵ Landschapsbiografie van Westerwolde, ISBN 9789023257561 d.d. april 2021 door de Gemeente Westerwolde, Provincie Groningen en Rijksuniversiteit Groningen.

In deze landschapsbiografie is in de epiloog 'Dynamisch landschap, wat brengt de toekomst' door de redactie van de landschapsbiografie een interessante visie opgenomen die zich als volgt laat samenvatten:

- Westerwolde is een bijzondere landstreek met een geschiedenis die honderdduizenden jaren geleden begon en zeer dynamisch verliep. Het landschap is op diverse momenten totaal van karakter veranderd. Het resultaat is een gevarieerd landschap dat rijk is aan sporen uit het verleden en dat samengevat geldt als 'waardevol archief';
- In de komende decennia worden grote veranderingen benoemd die invloed zullen hebben zoals klimaatverandering (wateroverlast, droogte), de energietransitie, de vergrijzing en transitie van de landbouw;
- Als waarden worden benoemd:
 - De landschap ecologische kenmerken;
 - De beschermde natuur (Natura 2000 gebieden en NNN-gebieden);
 - De aanwezigheid van geologisch en geomorfologische kenmerken in het gebied;
 - De eco-hydrologisch en klimaatbestendige (en daardoor toekomstbestendige) waterhuishouding;
 - Aanwezigheid en potentiële aanwezigheid van archeologische waarden;
 - De herkenbare cultuurhistorische landschappen, geschiedenis en dorpen met gebouwen.

Bij de beoordeling van de milieueffecten is de leidende vraag of aantasting van landschapselementen plaatsvindt, verbetering en/ of versterking van landschapselementen plaatsvindt.

1. Het uit productie nemen van landbouwgronden, de aanleg van water en aanplant van bos voegt nieuwe ecologische kenmerken toe. Er worden geen ecologische kenmerken onttrokken aan het landschap;
2. De bestaande beschermde natuur wordt versterkt; de oppervlakte en diversiteit neemt toe;
3. Door de zandwinning worden geen geologische of geomorfologische kenmerken in het gebied weggenomen die dragend of beeldbepalend zijn voor het landschap;
4. De zandwinning ligt geïsoleerd van de omliggende watergangen. Er is daarmee geen negatieve invloed op de waterhuishouding. De waterplas kan echter wel kansen bieden nadat de zandwinning is afgerond om te dienen als buffergebied. Echter, een opgave in dit kader bestaat er (nog) niet voor deze regio;
5. Er zijn op basis van bureaustudie en booronderzoek ook geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waardevolle vindplaatsen. Toch zal met de realisatie rekening worden gehouden door nader onderzoek voorafgaand aan het afruimen van de deklaag en zandwinning;
6. In het plangebied zijn geen cultuurhistorische monumenten of overblijfselen aanwezig. De openheid van het landschap wordt gerespecteerd en blijft in stand.
7. De historische lijn van de Beetserwijk, zichtbaar in het landschap, blijft ook binnen het nieuw in te richten gebied herkenbaar.

Gezien de verbetering of versterking van landschapselementen wordt het effect als positief beoordeeld.

Resultaat: +

Archeologie

Het plangebied ten noorden en zuiden van de Beetserswijk is onderzocht³⁶. De Beetserswijk is niet archeologisch onderzocht. Dit betreft een weg en voorheen een watergang (wijk) die in de jaren '60-'70 is gedempt. Het is aannemelijk dat door dit grondverzet er geen archeologische waarden van betekenis in de Beetserswijk aanwezig zullen zijn.

Het leidingtracé tussen de zandwinning en bedrijventerrein Zuid-Groningen is tevens niet archeologisch onderzocht. Dit leidingtracé kruist de Voorbeetseweg, de hoofdwatergang, loopt langs de bosstrook naar het zuiden, kruist de bosstrook en land aan op de oostelijke grens van het bedrijventerrein. Er vindt voor de aanleg geen ontgroning plaats. Het grondverzet is beperkt tot de deklaag, gemiddeld niet dieper dan de bouwvoor. Gezien het feit dat dit landbouwgrond is worden er geen archeologische waarden van betekenis verwacht, dit wordt ook bevestigd door de eigenaren en gebruikers van deze percelen.

Verder zijn binnen het plangebied zijn geen herkenbare objecten op maaiveld aanwezig met archeologische of cultuurhistorische waarden zoals gebouwen, ruïnes, nederzettingen, grafheuvels, en dergelijke.

Voor de delen waar bodemingrepen plaatsvinden en er geen archeologisch onderzoek noodzakelijk wordt geacht bestaat nog altijd de bepaling uit de Erfgoedwet (artikel 5.10.). Hieruit volgt dat bij het aantreffen van archeologische vondsten dit gemeld moet worden aan de Minister.

Door de Provincie Groningen is aangegeven dat in dit geval (voor de Beetserswijk en het leidingtracé) weinig archeologie wordt verwacht en voorkeur wordt gegeven aan een gedegen onderzoek op de grotere delen van het plangebied waar reeds vooronderzoek is gedaan. De Provincie gaat akkoord met het vrijgeven van de weg en het leidingtracé, mits de bepalingen uit de Erfgoedwet worden gerespecteerd.

Alhoewel de uitgevoerde archeologische onderzoeken, zowel ten noorden als ten zuiden van de Beetserswijk geen aanwijzingen hebben opgeleverd ten aanzien van te beschermen archeologische waarden, is door de provinciaal archeoloog van Groningen aangegeven dat vervolgonderzoek door middel van karterende en waarderende proefsleuven noodzakelijk is.

De bodem wordt beoordeeld als een bodem die, op wat egalisatiesporen en lokale verstoringen na, toch een vrij uniform onverstoord beeld geeft. De potentie op archeologische sporen is daarmee niet geheel uit te vlakken, ook al zijn er tot nu toe geen indicatoren in de verkennende booronderzoeken aangetroffen. Daarnaast zijn er in de nabije omgeving wel vondsten gedaan en sporen gevonden die potentieel zich ook in de top van het dekzand in het gehele plangebied bevinden (periode steentijd-ijzertijd).

Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek zal een Programma van Eisen opgesteld te worden dat getoetst zal worden door de provinciaal archeoloog. Om dit te borgen wordt verzocht om een voorschrift aan de Ontgrondingsvergunning te verbinden. Het is de bedoeling om, wanneer de vergunningen worden verleend, jaarlijks een aantal hectaren deklaag tot en met het onderliggende moedermateriaal voor de zandwinning te ontgraven en in depot te plaatsen op de locatie van Kremer op Bedrijventerrein Zuid Groningen. Voorgesteld wordt om voorafgaand aan afruimen een veld-archeologisch onderzoek uit te voeren waarbij door middel van proefsleuvenonderzoek nader onderzoek plaatsvindt. Voorafgaand aan dit onderzoek zal, conform een op voorschrift in de ontgrondingsvergunning, dus een Programma van Eisen worden opgesteld en ter goedkeuring worden voorgelegd. Na goedkeuring vindt het onderzoek dan plaats.

³⁶ Archeologisch bureau- en verkennend booronderzoek Voorbeetseweg te Sellingerbeetse, gemeente Westerwolde (GR), referentie 21300197 d.d. 7-4-2021 en Archeologisch Bureauonderzoek en Verkennend Booronderzoek, referentie Kenmerk DWS/ALG/HAMA/213166 d.d. 9-7-2021

Een onafhankelijk archeoloog adviseert het bevoegd gezag (de provincie) vervolgens over de vervolgstappen in het onderzoek. De provincie besluit tot vrijgave of definitieve/volledige opgraving. Nadat een eventuele opgraving is afgerond mag de stap tot afruimen en ontgraven worden genomen conform de vergunningsvoorwaarden.

Gezien voorgaande wordt het effect hier als neutraal beoordeeld.

Resultaat: 0

Ecologie

De ecologie is onderzocht³⁷ door middel van een natuurtoets. Deze natuurtoets heeft tot doel vast te stellen of en zo ja welke toestemmingen en vergunningen nodig zijn en of deze kunnen worden verkregen voor alle fases van de ontwikkeling. Het kader waaraan getoetst wordt is de natuurwetgeving (Wet natuurbescherming) en het natuurbeleid (Natuurnetwerk Nederland).

Dit betekent dat ter plaatse van de uitbreiding van de zandwinning, het leidingtracé en de weg én de locatie waar Kremer zich vestigt op het Bedrijventerrein Zuid-Groningen een inventarisatie is uitgevoerd. Daarbij is onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden en de effecten van de ontwikkeling op beide onderdelen (soorten en gebieden).

Het onderzoek richt zich op beschermde soorten vaatplanten (bijvoorbeeld kruiden, bomen, grassen en sporenplanten zoals wolfsklauwen en varens), grondgebonden zoogdieren (bijvoorbeeld bever, steenmarter, boommarter, eekhoorn en muizen), vleermuizen, broedvogels, amfibieën zoals bijvoorbeeld kikkers en salamanders), reptielen (levend barend hagedissen en slangen), vissen en ongewervelden (bijvoorbeeld insecten en andere minder bekende of beminde ongewervelden).

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat de volgende soorten mogelijk voor komen; de steenmarter, grote bosmuis en eekhoorn (grondgebonden zoogdieren), de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger (vleermuizen), de houtduif, koolmees, groene specht, zwarte kraai, gaai, roodborst, buizerd, havik en sperwer (broedvogels). Voor alle soorten geldt dat het treffen van voorzorgs- en/of mitigerende maatregelen mogelijk en uitvoerbaar is zodat overtreding van de voorschriften van de Wet natuurbescherming wordt voorkomen.

Een uitzondering hierop is de grote bosmuis. Hier is nader onderzoek naar gedaan³⁸. Op basis van veldonderzoek is bekend dat deze soort aanwezig is in de bosstrook die bij de aanleg van het leidingtracé en de weg zal worden doorkruist. Dit betreft een vlak van maximaal 10 meter breed in de bosstrook waar de aanwezige bomen moeten worden gekapt om de aanleg van het leidingtracé en de weg mogelijk te maken. Dit kan mogelijk leiden tot het aantasten of vernielen van vaste rust- en voortplantingsplaatsen van de grote bosmuis. Om die reden moet een ontheffing/vergunning worden aangevraagd en een werkplan met maatregelen worden opgesteld. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat door de aanplant van bos en de landschappelijke inpassing een nieuw en groter leefgebied voor de grote bosmuis zal ontstaan.

Ter plaatse van Bedrijventerrein Zuid-Groningen wordt momenteel onderzoek verricht. De uitkomst van het nader onderzoek en de te treffen maatregelen hebben geen invloed op de besluitvorming in het kader van dit MER ten behoeve van de ontgrondingsvergunning en het bestemmingsplan.

³⁷ *Natuurtoets ontwikkeling zandwinning Sellingerbeetse in het kader van de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland, referentie: BH5938I&BRP007F01 d.d. 7-3-2022*

³⁸ *Nader Onderzoek Grote Bosmuis leidingtracé en transportweg ontwikkeling Sellingerbeetse, referentie BH5938-103-100I&BLE002F01 d.d. 13-11-2021.*

Gezien het feit dat de gebieden voor genoemde soorten toenemen direct na de transitie- en/of bouwfase bij het voorkeursalternatief wordt het effect hier als zeer positief beoordeeld.

Resultaat: +

Recreatie en toerisme

De gemeente Westerwolde, en dus ook Sellingerbeetse, is aantrekkelijk en kansrijk voor vrijetijdsbesteding met ontspanning en natuurbeleving, sportiviteit (recreatie) voor de inwoners van de gemeente en bezoekers van buiten (toerisme). Landelijk, vanuit de Provincie Groningen en lokaal op het niveau van de gemeente, is hier in toenemende mate aandacht voor. Zo schrijven Burgemeester en Wethouders van Westerwolde in haar collegeprogramma 2018-2022 het volgende:

‘Een belangrijke economische motor is het toerisme. Het toerisme moet dat blijven en waar mogelijk versterkt worden, passend bij de kwaliteit van het gebied. We hechten grote waarde aan de ontwikkeling van toerisme en recreatie in Westerwolde. Het toerisme groeit. De opgave is deze groei te stimuleren en tot groeiversnelling te komen in samenwerking met de Nederlandse en Duitse buurgemeenten. We zetten de komende jaren in op een professionele en vernieuwende aanpak van regiomarketing in nauwe samenwerking met ondernemers, inwoners en andere stakeholders’.

Een leidende vraag voor de ontwikkeling van Sellingerbeetse is welke gebiedsopgave er ligt, welke vormen van recreatie en toerisme al aanwezig zijn in en rond het plangebied, welke mogelijkheden er zijn en hoe het plan voor de ontwikkeling van Sellingerbeetse hierin een bijdrage kan bieden om verder tot bloei te komen.

Cittaslow

Beleidsmatig zien de gemeente en de provincie ruime kansen voor versterking en ontwikkeling van recreatie in dit gebied en haar omgeving. De gemeente kiest hierbij voor het gedachtegoed van “Cittaslow”: Kleinschalig, onthaasten, genieten van wat het lokale te bieden heeft.

Cittaslow is het internationale keurmerk voor gemeenten die op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren. Sinds juni 2014 mag de gemeente Westerwolde zich Cittaslow noemen.

In april 2018 heeft Stichting Promotie Westerwolde zich als supporter van Cittaslow mogen aansluiten. De stichting zet zich actief in om de kwaliteit van leven in Westerwolde te bevorderen. Dit wordt gedaan door de waarden van Cittaslow positief uit te dragen. Het gebied Westerwolde, maar ook de mensen en de dieren worden met respect behandeld. Daarnaast wil de stichting in samenwerking met lokale ondernemers zich inzetten voor de economie en nieuwe ontwikkelingen.

De huidige situatie in dit gebied biedt een uitstekende basis voor Cittaslow. De Stichting Promotie Westerwolde heeft aangegeven dat er vanuit een overkoepelende visie op toerisme en recreatie in dit gebied (Beleidsvisie compleet Westerwolde, visie toerisme Westersoldse gemeenten) geen behoefte is aan grootschalige, intensieve, al dan niet door gemotoriseerde recreanten te gebruiken voorzieningen op land noch op water.

Randvoorwaarden voor Recreatie

Voor de recreatie en het toerisme binnen de gemeente zijn de volgende randvoorwaarden belangrijk:

- Ontsluiting door wegen;
- Aanbod voor verblijfsrecreatie;
- Plekken voor buitenrecreatie;
- Onderscheidende attracties en evenementen.

Ontsluiting

Een goede ontsluiting houdt rekening met gemotoriseerd verkeer, fietsers en wandelaars waarbij de bewegwijzering voldoende en herkenbaar aanwezig is. Op de ANWB-bebording zijn enkele interessante plekken voor toeristen aangegeven. Langs en in het plangebied zijn verschillende fietsroutes aanwezig door fietsknooppunten. Er zijn ook routes over zandheuvels, onverharde paden en modderige kronkelweggetjes voor veldrijden en mountainbikers. Voor wandelaars is er een verscheidenheid aan langere en kortere routes, en één van de 40 wandelroutes in Westerwolde loopt langs 'De Beetse'. Het betreft hier overigens ook een fietspad. Er zijn goede mogelijkheden om de ontsluiting langs de 'De Beetse', te versterken. Daarbij wordt in het bijzonder gedacht aan een leer- en beleving pad ingericht rond het thema geologie. Daarbij wordt ook gekeken naar het toevoegen van één of meer uitkijkpunten of een uitkijktoren/ heuvel.

Aanbod voor verblijfsrecreatie

Hiermee wordt bedoeld dat er gelegenheid is om voor meerdere dagen in het gebied te verblijven en dus ook te overnachten. Het gaat dan om kampeerterreinen (regulier, kleinschalig, tijdelijk) en natuurterreinkamperen, camperplaatsen (kampeerauto's), trekkershutten, appartementen, bed & breakfastbedrijven, bungalows, accommodaties voor gezelschappen en (doel)groepen alsmede hotels. Er zijn mogelijkheden binnen de gemeente Westerwolde voor een verdere groei van het aantal en verscheidenheid aan plaatsen voor (kleinschalige) verblijfsrecreatie.

Plekken voor buitenrecreatie

Deze plekken bieden gelegenheid aan recreatie zoals sporten/bewegen (zwemmen, duiken, schaatsen, varen in een kano, trimmen, hardlopen, wandelen, klimmen, fietsen, balsporten etc., maar ook zonnen, vissen, vogels en planten observeren etc.). De aanwezigheid van verblijfrecreatieplaatsen dicht bij de natuur maakt dat deze ruimte er wel is. Er zijn mogelijkheden binnen de gemeente Westerwolde, in en nabij het plangebied, om plekken voor meer buitenrecreatie te maken. Voor het onderdeel "buitenbewegen" is nader onderzocht uitgevoerd. Een obstacle run of delen daarvan hebben een plaats in het ontwerp gekregen en zijn daarmee als tijdelijk evenement realiseerbaar.

Onderscheidende attracties en evenementen

Recreatie en toerisme die tot ontwikkeling wordt gebracht moet passen binnen de gebruiken van de inwoners van de gemeente Westerwolde en mag geen afbreuk doen aan de cultuurhistorische waarden van het landschap en de natuur van Westerwolde. Alleen op die wijze wordt voldoende draagvlak verkregen en kan verdere groei plaatsvinden. Het koesteren en openstellen van attracties zoals historische gebouwen heeft daarin een vaste plaats. Dit kunnen vaste plekken worden waar tradities, niet in de laatste plaats ambachten, zichtbaar zijn. Dat is interessant voor toeristen maar ook voor de inwoners bij het markeren van feestdagen en seizoenen. Om aantrekkelijk te blijven voor verjongend publiek is het van belang ook nieuwe tradities te laten ontstaan zoals bijvoorbeeld een jaarlijks terugkerende fietstocht, obstacleruns (een combinatie van hindernisbanen met veldlopen) of een theater- en/of muziektfestival. Bovendien hebben daarmee toeristen een aanleiding terug te keren voor een volgend bezoek. De indruk is dat binnen de gemeente Westerwolde er een toenemende aandacht is voor attracties en de organisatie van evenementen; hier zijn mogelijkheden voor groei in aantal, omvang en verscheidenheid. Echter, in het plangebied (de zandwinning) zien wij hiervoor weinig tot geen ruimte.

De mogelijkheden binnen het plangebied om te komen tot meer ontsluiting, verblijf- en buitenrecreatie alsmede plekken voor attracties en evenementen zijn beperkt. De gebiedsvisie van de toenmalige gemeente Vlagtwedde en het huidige gemeentelijke beleid stellen de kaders. In de directe omgeving en in het plangebied concentreren de mogelijkheden voor intensievere (verblijf)recreatie en toerisme zich tot de zogenoemde Zuidplas. Deze ligt ten zuiden van het huidige plangebied en maakt geen deel uit van de verdere ontwikkeling volgens het plan. Dergelijke voorzieningen zijn in de onmiddellijke nabijheid (bij de Zuidplas) al aanwezig; een strand met zwemplas en een camping waar plannen voor revitalisatie voor worden gemaakt. Voor de huidige zandwinning en uitbreiding, de Noordplas, is het de bedoeling deze als accent in te richten als natuur (water en bos) en aan de oevers op enkele plaatsen doorzichten te maken die ontsloten zijn via paden waardoor deze per fiets en te voet bereikbaar zijn: dus voor extensieve recreatie.

Samenvattend

Concreet voor de inpassing in het plan voor de ontwikkeling van Sellingerbeetse worden recreatie en toerisme versterkt; er is voor dit gebied gezocht naar mogelijkheden voor het versterken van rustige recreatie (fietsen/wandelen, buiten-bewegen). De activiteit biedt mogelijkheden om daarop in te spelen. Daarbij wordt in het bijzonder gedacht aan een leer- en belevingspad ingericht rond het thema geologie. De uitwerking daarvan is onderdeel van het inrichtingsplan. Het onderdeel “buiten-bewegen” is nader onderzocht. Een obstacle run als evenement of delen daarvan zijn op daarvoor gemarkeerde plaatsen opgenomen in het inrichtingsplan.

Gezien voorgaande wordt het verbeteren van de omstandigheden met effect op recreatie en toerisme bij het voorkeursalternatief ten opzichte van het nul-alternatief als positief beoordeeld.

Resultaat: +

8.4 Samenvatting beoordeeld effecten in tabelvorm

Van de in de paragrafen 8.1 tot en met 8.3 genoemde thema's zijn de effecten beschreven. In de onderstaande tabel wordt de beoordeling samengevat.

In beginsel vindt beoordeling van de effecten plaats op kwalitatieve wijze. Daar waar door middel van berekende resultaten het verschil tussen het nul- en voorkeursalternatief kan worden gegeven vindt tevens beoordeling plaats op kwantitatieve wijze. In tabel 6 is een overzicht gegeven van de effectbeoordeling (de score) en de betekenis van de beoordeling (score). Deze loopt van zeer negatief (--) tot en met zeer positief (++) voor het voorkeursalternatief ten opzichte van het nul-alternatief.

Tabel 6. Indeling klassering effecten

Effectbeoordeling	Betekenis beoordeling
++	Zeer positief effect t.o.v. het nul-alternatief
+	Positief effect t.o.v. het nul-alternatief
0	Neutraal of geen effect t.o.v. het nul-alternatief
-	Negatief effect t.o.v. het nul-alternatief
--	Zeer negatief effect t.o.v. het nul-alternatief

Tabel 7. Resultaat effectbeoordeling per thema

Thema	Effectbeoordeling
Oppervlakteverlies	++
Versnippering	0
Verontreiniging (algemeen)	0
Verontreiniging (lucht)	++
Verontreiniging (bodem en water)	0
Water (verdroging en vernatting)	0
Geluid	++
Licht	+
Trillingen en mechanische effecten	+
Visuele verstoring	++
Industriële Emissies en BBT	0
Bodembescherming	0
Energie	+
Afval	0
Veiligheid (verkeer)	++
Gezondheid	++
Landschap	+
Archeologie	0
Ecologie	+
Recreatie en toerisme	+

9 Evaluatie en leemten in kennis

Na vaststelling van een m.e.r.-plichtig plan of het nemen van een m.e.r.-plichtig besluit moet het betreffende bevoegd gezag de *daadwerkelijke* milieugevolgen van de uitvoering van de voorgenomen activiteit onderzoeken. Voor de ontwikkeling zijn de belangrijkste te monitoren onderdelen, effecten en onderwerpen/ acties in onderstaande tabel 8 samengevat.

Tabel 8. Onderdelen, effecten en onderwerpen die aandacht behoeven

Aspect	Effect	Onderwerp/ actie
Hydrologie	Wijzing van de grondwaterstanden, oppervlaktepeilen, vernatting en verdroging	Registratie van de grondwaterstanden en -oppervlaktewaterniveau in de zandwinplas
Niet gesprongen explosieven (NGE)	Door toevalsvondsten optreden van risico's voor personeel en omgeving	Zorgplicht tijdens afruimen deklaag
Archeologie	Aantasting van bodemarchief/ vindplaatsen	Gericht archeologisch veldonderzoek conform Programma van Eisen voorafgaand aan het afruimen van deklaag. Zorgplicht tijdens afruimen deklaag.
Ecologie	Voldoen de maatregelen en verloopt de natuurontwikkeling zoals bedoeld	Ecologische monitoring

9.1 Evaluatie

In dit MER zijn de effecten van de ontwikkeling, die bestaan uit het uitbreiden van de zandwinplas, aanleg en gebruik van een leidingtracé met weg en verplaatsing van installaties en gebouwen naar Bedrijventerrein Zuid-Groningen, beoordeeld.

Daarbij zijn de voorgenomen activiteiten beschouwd ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Uit de beoordeling volgt dat ten opzichte van het nul-alternatief voor verschillende onderdelen geen of positieve effecten optreden.

Voor vier onderdelen (hydrologie, niet gesprongen explosieven, archeologie en ecologie) volgt dat, als gevolg van een leemte in kennis en in de toekomst liggende onzekerheden, het wenselijk is om acties te ondernemen. Dit betreft periodiek onderzoek (monitoring) of gericht onderzoek voorafgaand aan het afruimen van de deklaag voor aanvang van de zandwinning. Daarnaast blijft de zorgplicht van toepassing tijdens het afruimen van de deklaag.

In de volgende paragraaf zijn deze, waar van toepassing, vertaald naar voorschriften te verbinden aan vergunningen.

9.2 Leemten in kennis

Voor dit MER is gebruik gemaakt van gegevens en resultaten van studies welke specifiek zijn uitgevoerd in het kader van de aanvraag van een ontgrondingsvergunning en bestemmingsplan.

De volgende leemten in kennis worden benoemd:

Hydrologie. De effecten op de waterhuishouding (oppervlakte- en grondwater) worden als aanvaardbaar beoordeeld. Gelet op de klimaatverandering wordt op basis van de hydrologische inventarisatie aanbevolen om de grondwater- en oppervlaktewaterstand in de zandwinplas regelmatig te meten en te registreren en een analyse te maken na zeven hydrologische jaren als verificatie. Aan de provincie Groningen wordt daarom verzocht om in dit kader voorschriften te verbinden aan de te verlenen vergunning in het kader van de Ontgrondingenwet.

Niet gesprongen explosieven (NGE). Er is geen veldonderzoek verricht naar risico's als gevolg van mogelijk aanwezige niet gesprongen explosieven. Dit kan als leemte in kennis worden aangemerkt. Dit dient te worden ondervangen door bij het afruimen van de deklaag (tot op het te winnen industriezand) alert te zijn op plotselinge verstoringen van de natuurlijke bodemopbouw. In geval van het aantreffen van harde objecten in de bodem dient aansluitend visuele identificatie plaats te vinden om de aard van de objecten vast te stellen. Dit valt onder de algemene zorgplicht tijdens de uitvoer van grondverzet.

Archeologie. Er is (nog) geen nader onderzoek uitgevoerd in het kader van de archeologie. In dit kader wordt voorafgaand aan het afruimen van de deklaag een Programma van Eisen voorgelegd aan de provincie Groningen. Aan de provincie Groningen wordt daarom verzocht om in dit kader voorschriften te verbinden aan de te verlenen vergunning in het kader van de Ontgrondingenwet.

Ecologie. In hoeverre de beoogde doelstellingen worden behaald voor de ecologie hangt af van verschillende factoren. De ingrepen (aanleg oevers en bos), nieuwe omstandigheden (water, voedsel, begroeiing) en resterende verstoringseffecten bepalen het tempo en de mate van ecologische ontwikkeling. Om die reden zal gedurende de toekomstige gebruikssituatie periodiek een ecologische monitoring worden uitgevoerd (veldbezoek en rapportage). Aan de provincie Groningen wordt daarom verzocht om in dit kader voorschriften op te nemen in de te verlenen vergunning in het kader van de Ontgrondingenwet.

10 Lijst van begrippen en afkortingen

Term of afkorting	Uitleg
Additieven	Toevoegingen zoals bijvoorbeeld reinigingsmiddelen, zuren of logen.
Alternatieven	De mogelijke manieren waarop de zandwinning kan worden voortgezet (zonder uitbreiding) of de voorgenomen activiteit kan worden gerealiseerd (met uitbreiding van de zandwinning en verplaatsing van de installaties).
Beproevingen	Het testen van installaties op werking en het behalen van productie- en milieutechnische eisen.
Bestemming	Omschrijving welke activiteiten en gebruik toegestaan is op een afgebakend gebied.
Bestemmingsplan	Een bestemmingsplan is een beleidsdocument dat de ruimtelijke ordening bepaalt. Een bestemmingsplan geeft de "bestemming" van een gebied of de bestemmingen in dat gebied aan.
Bevoegd gezag	Specifiek overheidsorgaan dat bevoegd is om in het kader van een bepaalde wet besluiten te nemen (voorbeeld: de gemeente Westerwolde, de Provincie Groningen).
Broedseizoen	In Nederland bepaalt de Wet Natuurbescherming dat beschermde inheemse vogels tijdens het broedseizoen niet mogen worden gestoord; het rapen van eieren, de kap van bomen in die periode en het vernielen van het nest behoren tot de verboden activiteiten. Het broedseizoen is echter geen vastgelegde periode; het verschilt per vogelsoort en verstoring tijdens het broeden is dan ook het hele jaar illegaal. Er zijn wel vuistregels. Traditioneel wordt de maand mei als de broedmaand gezien; in de praktijk verschilt de broedperiode per soort vogel tussen half maart en half augustus. Bij ingrepen als bomenkap moet echter met de werkelijke, precieze situatie rekening worden gehouden.
Certificering	Het na keuring afgeven van verklaringen dat voldaan wordt aan normen en eisen.
Contramal	Mal met tegenovergesteld profiel, spreekwoordelijk spiegelbeeld.
Delfstofwinning	Het uit de bodem halen van klei, zand, grind voor toepassing (bijvoorbeeld: grind voor waterzuivering).
Depot	Tijdelijke voorziening voor de opslag van teelaarde, woudzand, grind en industriezand.
Emissies	De emissie is de hoeveelheid verontreinigende stoffen die uit de bron komt. De emissie is uitgedrukt in de vorm van een concentratie (in mg/m ³) of een vracht (in kg/uur).
Geotechnisch	Techniek gericht op de draagkracht van de bodem (voorbeeld: geotechnische maatregelen voor fundering van installaties).
Glauconiet	Specifiek mineraal met bijzondere eigenschappen voor waterzuivering.
Habitattypen	Dieren en planten in een bepaald gebied die in samenhang met elkaar (ecosysteem) voorkomen.
Hydrologische effecten	Effecten op grond- en oppervlaktewaterstanden en daarmee indirect op waterbeschikbaarheid voor landbouw en natuur.

Immissies	Verontreinigende stoffen verspreiden zich via de lucht en veroorzaken zo een belasting op de woon- en leefomgeving. De leef hoogte is anderhalve meter hoog vanaf de grond gemeten. Het is belangrijk dat de lucht op die hoogte zo schoon mogelijk is omdat veel mensen en dieren deze lucht inademen. De hoeveelheid stoffen uit de lucht op leef hoogte vormen de immissie.
Initiatiefnemer	Een bedrijf dat van plan is activiteiten uit te voeren; in dit geval: zandwinning uitbreiden
Keuringen	Het vaststellen dat materialen en installaties voldoen aan te stellen eisen.
Klasseerinstallatie Klasseren	Installatie voor het scheiden van materialen: het klasseren. Door middel van hoogwaardige natte en/of droge scheidingstechnieken wordt het materiaal op gewicht/diameter in fracties verdeeld en gewassen.
m.e.r	Milieueffectrapportage behelst het in beeld brengen van de milieugevolgen van een (overheids-)besluit voordat het besluit wordt genomen. De onderzoeksresultaten worden gepubliceerd in het milieueffectrapport (MER).
m.e.r.-plichtige activiteit.	Activiteit die is opgenomen in Bijlage C van het Besluit m.e.r. en waarvoor het verplicht is een milieueffectrapportage op te stellen.
Mededeling Voornemen	De initiatiefnemer van een activiteit die m.e.r.-plichtig is, moet dat voornemen schriftelijk melden bij het bevoegd gezag. Dit wordt gedaan in een Mededeling Voornemen, een rapport dat informatie bevat over het voornemen (wat, waar, hoe). De mededeling is het formele begin van de m.e.r.-procedure.
MER	Milieueffectrapport
Milieutechnisch	Techniek gericht op het beschermen van de kwaliteit van het milieu (voorbeeld: milieutechnische maatregelen).
Noordplas	Noordelijk gelegen zandwinplas met de huidige zandwinning (zandzuiger en drijvende leiding).
Ontgroning	Werkzaamheden waarbij grond wordt ontgraven of weggezogen ten behoeve van delfstofwinning.
Procedure	Een procedure is in het algemeen een reeks instructies die op volgorde moet worden uitgevoerd. In dit document wordt hiermee bedoeld het voorbereiden en indienen van aanvragen voor vergunningen en plannen zodat daar besluiten door de overheid op kunnen worden genomen.
Suppletiewater	Water bedoeld voor aanvulling om het zandzuigen mogelijk te maken.
Transitie- of bouwfase Varianten	Periode van veranderingen (demontage, transport, opbouwen). Wijze waarop het voorkeursalternatief (uitbreiding van de zandwinning en verplaatsing van de installaties) kan plaatsvinden. Er zijn drie varianten onderscheiden; de nul variant, de basis variant en de plus variant. Hierbij wordt in stappen van (niet, minimaal, optimaal) de ontwikkeling van natuur, landschappelijke inpassing en de mogelijkheid voor recreatie uitgewerkt.
Wm	De Wet milieubeheer (Wm) heeft op 1 maart 1993 de oude "Hinderwet" heeft vervangen. In de toekomst gaat deze wetgeving op in de Omgevingswet.

Zandwinplas

Een zandwinplas, zandgat, zandput, zandwinput of grindgat is een met water gevulde uitgraving in het landschap ten behoeve van de zand- en grindwinning. Ze zijn enkele tientallen meters diep in tegenstelling tot een kleiput, waar alleen de bovenlaag klei wordt afgegraven als grondstof voor bakstenen en dakpannen. Zandwinplassen vervullen vaak een dubbelfunctie, bijvoorbeeld als recreatieplas, natuurgebied, of waterberging.

Zuidplas

Zuidelijk gelegen plas, nabij Sellingerbeetse, waar in het verleden zandwinning is uitgevoerd.